

TEKİRDAĞ-KIRKLARELİ

VE ÇEVRESİNDE

MADENCİLİK

Ekim, 2021

TEKİRDAĞ-KIRKLARELİ

VE ÇEVRESİNDE

MADENCİLİK

TEMA VAKFI / EKİM, 2021

İÇİNDEKİLER

Özet	5
1. Maden Ruhsatlarının Tehditi Altında Bir Coğrafya: Tekirdağ-Kırklareli	6
2. Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde Arazi Kullanımı, Biyolojik ve Kültürel Zenginlik	8
Tekirdağ	8
İklim Özellikleri	8
Coğrafi Özellikleri	8
Memeliler	10
Kuşlar	10
Kırklareli	10
İklim Özellikleri	10
Coğrafi Özellikleri	10
Memeliler	11
Kuşlar	11
Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinin Su Varlıkları	11
2.1. Korunan Alanlar	12
2.1.1. Tabiat Parkı	14
2.1.2. Tabiatı Koruma Alanı	14
2.1.3. Milli Park	15
2.1.4. Sit Alanları	16
2.1.5. Anıt Ağaç	16

2.2. Önemli Doğa Alanları	16
2.3. Tarımsal Değerler	20
2.4. Kültürel Değerler	22
3. Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde Madencilik	24
3.1. Maden Ruhsatları ve Ruhsatlandırma Süreci	24
3.2. Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde Maden Ruhsatları	24
3.2.1. Ormanlar ve Maden Ruhsatları	26
3.2.2. Tarımsal Üretim ve Maden Ruhsat Alanları	28
3.2.3. Doğa Koruma Alanları ve Maden Ruhsat Alanları	30
3.2.4. Önemli Doğa Alanları (ÖDA) ve Maden Ruhsat Alanları	32
3.2.5. Tarihi ve Kültürel Varlıklar ve Maden Ruhsat Alanları	34
4. Sonuç ve Öneriler	35
5. Tanımlar (Açıklamalar)	37
Kaynakça	39

ŞEKİLLER

Şekil 1: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi Arazi Kullanım Haritası	9
Şekil 2: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi Tescilli/Yasayla Koruma Altındaki Korunan Alanlar Haritası	13
Şekil 3: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi Önemli Doğa Alanları Haritası	17
Şekil 4: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi Büyük Ovalar Haritası	21
Şekil 5: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Dağılışı Haritası	25
Şekil 6: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi IV. Grup Maden Ruhsatlarının İlçe Alanlarına Yüzde Dağılışı	26
Şekil 7: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsatlarının Temel Arazi Kullanım Sınıflarına Göre Dağılışı Haritası	27
Şekil 8: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Temel Arazi Kullanım Sınıflarına Yüzde Dağılışı	28
Şekil 9: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Büyük Ovalara Dağılışı Haritası	29
Şekil 10: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Büyük Ovalara Yüzde Dağılışı	30
Şekil 11: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Koruma Alanlarına Dağılışı Haritası	31
Şekil 12: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Koruma Alanlarına Yüzde Dağılışı	32
Şekil 13: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Önemli Doğa Alanlarına Dağılışı Haritası	33
Şekil 14: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Önemli Doğa Alanlarına Yüzde Dağılışı	34

ÖZET

Ülkemizde yürürlükte olan 3213 sayılı Maden Kanunu 1985 yılında yasalaşmıştır. Kanun 1985 yılından bu yana 20’den fazla kez değişmiş, yapılan her değişiklik Türkiye’de daha çok alanı maden ruhsatlarına ve ruhsatlarla ilişkili olarak madencilik faaliyetlerine olanaklı hale getirmiştir. Bu anlamda kanunda yapılan 2004 yılı değişikliği özellikle önemli bir kırılma noktasını oluşturmaktadır. Bu değişiklik; “orman, muhafaza ormanı, ağaçlandırma alanları, özel koruma bölgeleri, milli parklar, tabiat parkları, sit alanları, tarım alanları, su havzaları ve benzeri doğal ve kültürel zenginlikleri olan ve bu sebeple koruma altına alınmış alanlar” madencilik faaliyetine açılmıştır. Bugün itibarıyla ne yazık ki ülkemizde doğayı, tarım alanlarını ve kültürel varlıkları madencilik faaliyetlerine karşı kanun seviyesinde koruyan tek bir koruma statüsü bulunmamaktadır. Bu durum Türkiye’de koruma statüsü ve/veya niteliği göz önünde bulundurulmaksızın pek çok arazinin maden ruhsatları ile ruhsatlandırılmasına neden olmuştur.

Plansız, bütüncül bir bakış açısını yansıtmayan, doğal varlıkların, tarımsal üretimin, turizmin ve kadim kültürel değerlerin, değer ve fayda olarak yeteri kadar göz önünde bulundurulmadığı bir kamu yararı anlayışıyla hayata geçen, ruhsatlandırma çalışmalarının ve bu çalışmalara dayanan madencilik faaliyetlerinin günlük yaşamdaki yansımaları bugün Kaz Dağları’nda, Karaman’da, Artvin’de, Erzincan ve Tunceli’de, Niğde’de, Uşak’ta, Afyon’da, Bursa’da, Tokat’ta, Ordu’da ve pek çok yöremizde somut olarak görülmektedir.

“Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde Madencilik Raporu”, 2020 yılı Nisan ayında TEMA Vakfı tarafından yayınlanan “Kaz Dağları Yöresi’nde Madencilik Raporu”nun devamı niteliğindedir. Kaz Dağları Yöresi’nden Tekirdağ-Kırklareli’ye, ülke genelinde doğa ve tarım alanlarının, su varlıklarının ve kültürel mirasın madencilik faaliyetleri nedeniyle karşı karşıya kaldığı tehditleri ve bunun mevcut maden mevzuatı ile ilişkisini ortaya koyma amacıyla hazırlanmıştır.

Rapor, hem Tekirdağ-Kırklareli Yöresi’nde hem de Türkiye genelinde ekoloji temelli, bütüncül, doğa korumayı ve tarımsal üretimi önceliklendiren bir arazi kullanım yaklaşımına ve planlamasına ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. İklim değişikliğinin etkilerinin her geçen gün daha da şiddetli bir şekilde kendini gösterdiği coğrafyamızda bugün ve gelecekte sağlıklı bir çevre ve sağlıklı bir toplumda yaşayabilmemiz, elimizdeki değerlerin korunmasıyla mümkündür.

¹ 5177 sayılı “Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”

1. MADEN RUHSATLARININ TEHDİDİ ALTINDA BİR

COĞRAFYA: TEKİRDAĞ- KIRKLARELİ

Verimli tarım topraklarıyla Türkiye'nin gıda güvencesi olan Trakya Bölgesi, uzun yıllardır tarım alanlarının tahribatı ve su kirliliği sorunlarıyla mücadele ediyor. Bölgenin, Türkiye'nin en yüksek oranda "Mutlak Korunacak Tarım Arazisi"ne sahip olduğu bilinmesine rağmen Tekirdağ ve Kırklareli illeri başta olmak üzere Trakya'nın büyük bir kısmı hala kömür madenciliği tehdidi altındadır.

Dünyanın geri kalanında olduğu gibi ülkemizde de iklim değişikliğinin etkileri her geçen gün daha şiddetli bir şekilde yaşanmaktadır. İklim değişikliğinin neden olduğu toplumsal ve ekonomik sorunların derinleşmesinin önüne geçmek için hem azaltım (iklim değişikliğine neden olan sera gazlarının azaltımı) hem de uyum (değişen iklimin neden olduğu aşırı hava olayları, sıcaklık artışları, yağışlarda azalma, sağlık sorunları gibi etkilere uyum) için politika geliştirilmeli ve uygulamalar hızlandırılmalıdır. Ülkeler iklim değişikliğinin en önemli nedeni olan fosil yakıtlardan (başta kömür olmak üzere) uzaklaşmaya ilişkin eylem planlarını kamuoyuyla paylaşmaktadır. Azaltım için en kolay ve dolayısıyla öncelikli seçenek elektrik üretiminde kömür başta olmak üzere fosil yakıtları terk etmektir. Gezenimize ve ülkemize maliyeti ağır olan kömüre bağlı ekonomiden çıkışı konuşmak, Türkiye'nin de bugün ve yakın gelecekte tartışma alanlarından birini oluşturacaktır.

TEMA Vakfı olarak uzun yıllardır Trakya'daki kömür madenciliği ve termik santral projelerine yönelik savunuculuk çalışmaları yürütmekteyiz. "Kömür Üzer" ve "Kömür Etme" kampanyaları ile kömürlü termik santrallerin ve kömür madenciliğinin tarım alanlarına verdiği zarara dikkat çekmek için başlatılan çalışmalarla yurt genelinde olduğu gibi Trakya'da da konuyla ilgili yoğun bir kamuoyu oluşturuldu. Hukuki süreçlerle beslenen bu çalışmalar neticesinde Trakya'da yapılması planlanan kömürlü termik santral projeleri rafa kaldırıldı. Buna karşın, bölgedeki kömür madenciliği faaliyetleri artarak devam etmektedir.

“Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde Madencilik Raporu”, kömür madenciliği çalışmaları başta olmak üzere IV. Grup maden ruhsatlarının Tekirdağ-Kırklareli ve çevresinin doğasına, tarımına ve turizmine etkilerini ortaya koymaya çalışmaktadır. Çalışmada, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’nden (MAPEG) elde edilen 1/100.000 ölçekli IV. Grup maden ruhsat haritalarından yararlanılmıştır. Paftalar halinde elde edilen ruhsat alanlarının temininde Tekirdağ ve Kırklareli illerinin tamamındaki güncel durumun görülmesi hedeflenmiştir. Bununla birlikte paftaların bir bölümü her iki ilin komşu illerine bağlı olan ilçelere de uzanmaktadır. Bu alanlar da verinin kaybolmaması için haritalandırma çalışmasına dahil edilmiştir. Böylece çalışma alanının sınırlarını; Tekirdağ ve Kırklareli illeriyle birlikte Edirne’nin, Süloğlu, Havsa, Uzunköprü, Meriç, Keşan ve İpsala ilçeleri oluşturmuştur. Tekirdağ-Kırklareli iline bağlı ilçelerin dışına taşan bu paftalara ait çalışma alanları haritalarda yer alsa da istatistiklere dahil edilmemiştir.

Çalışmada yer alan “Türkiye’nin Önemli Doğa Alanları”, 2006 yılında Doğa Derneği tarafından yürütülen, Türkiye’nin canlı tür çeşitliliği bakımından önemli alanlarını belirleme amacı gütmüş bir çalışmanın ürünüdür. Raporda yer verilen önemli doğa alanlarının maden ruhsatları ile ilişkisi, Doğa Derneği’nin bu çalışma kapsamında kullanıma açtığı veriler sayesinde ortaya konulabilmektedir. Önemli doğa alanları ile ilgili daha fazla bilgiye ulaşmak için <https://www.dogadernegi.org/> sitesini ziyaret edebilirsiniz.

2. TEKİRDAĞ-KIRKLARELİ VE ÇEVRESİNDE ARAZİ KULLANIMI, BİYOLOJİK VE KÜLTÜREL ZENGİNLİK

Marmara Bölgesi'nin Ergene Bölümü'nde bulunan Tekirdağ ve Kırklareli, Marmara Denizi'nin kuzey-batısında yer almaktadır. Tekirdağ; Merkez (Süleymanpaşa), Çorlu, Malkara, Muratlı, Hayrabolu, Şarköy, Ergene, Saray, Kapaklı, Marmara Ereğlisi ve Çerkezköy, Kırklareli ise; Lüleburgaz, Merkez, Vize Pınarhisar, Babaeski, Demirköy, Kofçaz ve Pehlivan köy ilçelerinden oluşmaktadır (Siyavuş, 2019; Balcı, 2001).

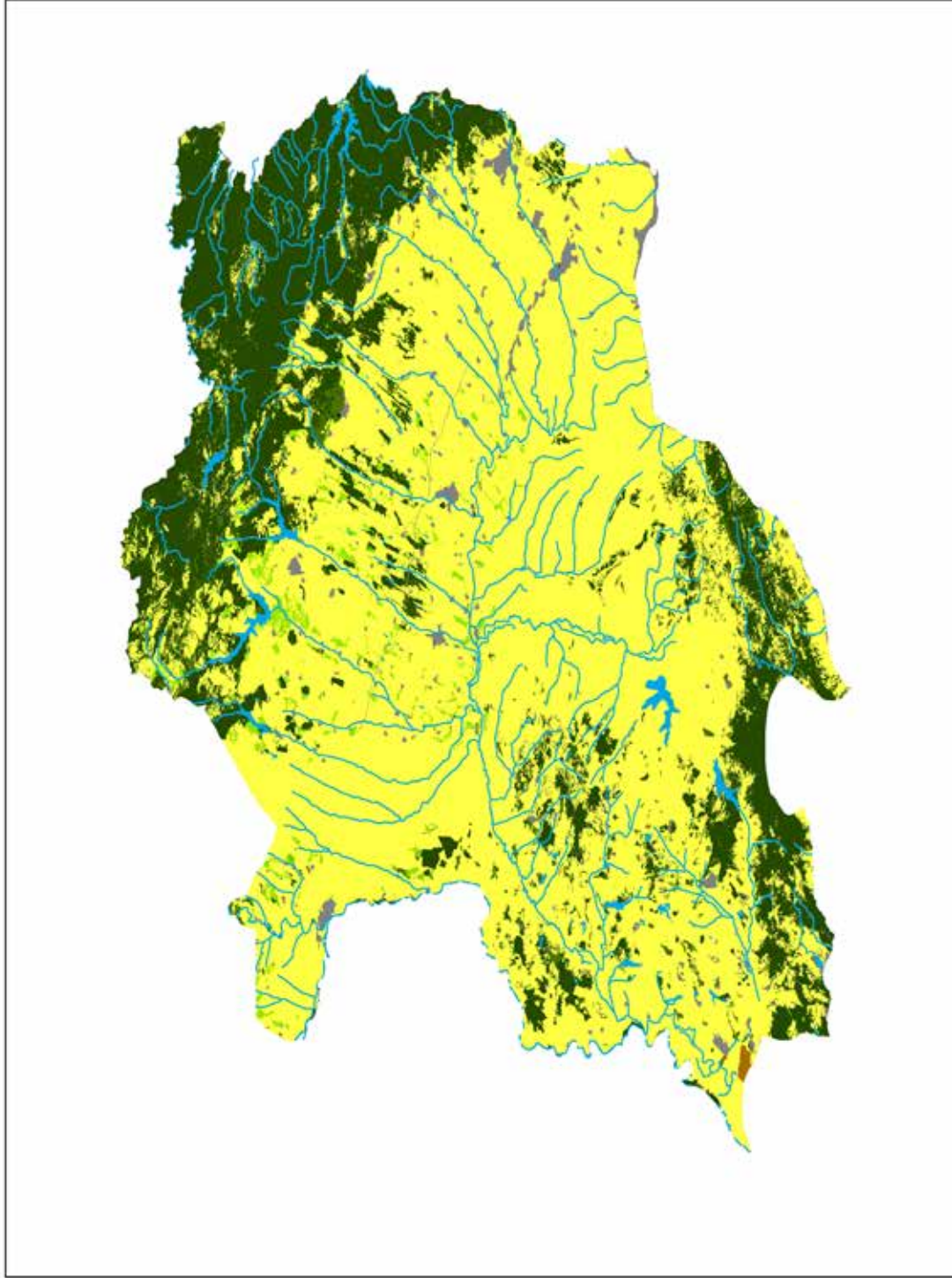
Tekirdağ

İklim Özellikleri

Tekirdağ'ın genel iklim durumu Akdeniz iklim özelliklerini yansıtmalarına rağmen yoğun ve şiddetli yaz kuraklığı ve şiddetli sıcaklık değerleri görülmemektedir. Uzun yıllar ortalama yağış miktarı 500 mm'nin üzerindedir (Günay, 2007).

Coğrafi Özellikleri

Tekirdağ ili jeomorfolojik açıdan iki önemli dağlık kütleyle sahiptir. Bu kütlelerden Istranca Dağları kuzeyde yer alırken, güneydoğuda Ganos ve Koru Dağları yer almaktadır. Bu dağların arasında ise Ergene Nehri ve kollarının parçalamış olduğu önemli düzlükler bulunmaktadır. Ergene Ovası, Hayrabolu ve Çene Ovaları bu düzlükler arasında yer almaktadır (Günay, 2007), (Şekil 1). Tekirdağ ve yakın çevresinin hakim bitki örtüsü dağlık kütlelerin baki farklılığı nedeniyle değişiklik göstermektedir. Buna göre, Istranca Dağları'nın hakim bitki örtüsü kayın (*Fagus orientalis*) iken, Ganos Dağları'nda meşe (*Quercus*), gürgen (*Carpinus betulus*), ıhlamur (*Tilia tomentosa*); Koru Dağları'nda kızılçam (*Pinus brutia*) ve meşe (*Quercus*) ormanları hakim bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Bitki örtüsü bakımından zengin tür ve yoğun yayılışa sahip Tekirdağ, Akdeniz, Avrupa-Sibiryaya ve İran-Turan floristik bölgelerine ait biki türleri içeren bir konumda yer almaktadır (Tekirdağ İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2

Şekil 1: Tekirdağ- Kırklareli ve Çevresi Arazi Kullanım Haritası

020-2023). 11 adet endemik bitkinin bulunduğu Tekirdağ ilinde; su papatyası (*Tripleurospermum hyrgophyllum*), ağca kavağı (*Taraxacum turcicum*), zarif kangal (*Cirsium baytopae*), kulindor (*Centaurea hermanni*), kum belumotu (*Asperula littoralis*), Ümraniye çiğdemi (*Crocus pestalozzae*), kumul nakili (*Silene sangaria*), Kilyos düğmesi (*Centaurea kilaea*), ebülmülük (*Achillea multifida*), kedi kişnişi (*Ferulago macrosciadia*) ve kıl kuyruk (*Ferulago humilis*) bu endemik türler arasında yer almaktadır (Tekirdağ ÇED, 2019).

Memeliler

Tekirdağ ve yakın çevresi önemli hayvan türlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Ganos ve Istranca Dağları'nda yaşam alanı olan hayvan türlerine; kızıl geyik (*Cervus elaphus*), karaca (*Capreolus capreolus*), ayı (*Ursus*), kızıl tilki (*Vulpes vulpes*), kurt (*Canis lupus*), sansar (*Martes martes*), çakal (*Canis aureus*), yaban tavşanı (*Lepus europaeus*) ve yaban domuz (*Sus scrofa*) örnek verilebilir (Tekirdağ İli Tabiat Turizmi Master Planı (2020-2023), Url-1).

Kuşlar

Kuş göç yolları üzerinde yer alan Tekirdağ, zengin kuş çeşitliliğine sahiptir. Atmaca (*Accipiter nisus*), küçük orman kartalı (*Aquila pomarina*), şahin (*Buteo buteo*), kızıl şahin (*Buteo rufinus*), yılan kartalı (*Circus gallicus*), kara çaylak (*Milvus migrans*), arı şahini (*Pernis apivorus*), akkarınlı ebabil (*Tachymarptis melba*), çobanaldatan (*Caprimulgus europaeus*), kara leylek (*Ciconia nigra*), arıkuşu (*Merops apiaster*), küçük kerkenez (*Falco naumanni*), delice doğan (*Falco subbuteo*), turna (*Grus grus*), bozkır toygarı (*Calandrella brachydactyla*), karabaşlı kirazkuşu (*Emberiza melanocephala*), florya (*Chloris chloris*), kırlangıç (*Hirundo rustica*), kızılbaşlı örümcekkuşu (*Lanius senator*), akkuyruksallayan (*Motacilla alba*), büyük baştankara (*Parus major*) ve ak pelikan (*Pelecanus onocrotalus*) Tekirdağ'da görülen kuş türlerindendir (Kızılocak, 2017).

Kırklareli

İklim Özellikleri

Kırklareli'nin sahip olduğu yer şekilleri sebebiyle, temelde kuzey ve güney bölümlerinde farklı iklim özellikleri görülmektedir. Karadeniz'e kıyısı olan sahalar denizden gelen nemli hava kütlelerinin etkisiyle Karadeniz iklim özelliklerini yansıtmaktadır. Ergene Ovası'nda özellikle Istranca Dağları'nın güneyine bakan yamaçlardan itibaren daha karasal bir iklim görülmektedir. Yağış değerleri 596.6 mm - 827.6 mm arasında dağılışı göstermektedir (Balci, 2001; Üçtepe, 2012).

Coğrafi Özellikleri

Kırklareli, Marmara Bölgesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Trakya Yarımadası'nda kalan bölümü kuzeyinde Bulgaristan'a, kuzeydoğusunda Karadeniz'e komşudur. İlin güneydoğusunda İstanbul, güneyinde Tekirdağ, batısında da Edirne ilçeleri yer almaktadır (Bulut, 2019). İlin büyük bir bölümü düz ve geniş

ovalık alanlara sahiptir. Dağlık alanlar genel olarak ilin kuzeyinde ve doğusunda görülmektedir. Bu dağların merkezini Tekirdağ ilinde de olduğu üzere Yıldız Dağlık Kütlesi (Istranca) oluşturmaktadır (Balci, 2001). İç kesimlerde özellikle Ergene Havzası ve yakın çevresinde genel bitki örtüsü “Antropojenik step”tir (Dönmez, 1990; Üçtepe, 2012). Yıldız Dağları ve yakın çevresinin Karadeniz’e bakan kıyılarında meşe (*Quercus*) türleri; saplı meşe (*Quercus robur*), saçlı meşe (*Quercus cerris*), macar meşesi (*Quercus frainetto*), Çoruh meşesi (*Quercus petraea*), gürgen (*Carpinus betulus*) ve kayın ormanları (*Fagus orientalis*) yayılış göstermektedir (Ünal vd., 2012, Uraz, 2014, Koçer, 2019, Kabataş, 2020), (Şekil 1). İlde 30 endemik bitki türü görülmektedir. Bu türlere; zarif kangal (*Cirsium baytopae*), Edirne sümbülü (*Bellevalia edirnensis*), yalan kafesotu (*Symphytum pseudobulbosum*) ve kelebek otu (*Isatis arenaria*) örnek verilebilir (Url-2, Kırklareli ÇED, 2019).

Memeliler

Kırklareli ve yakın çevresinde yaygın olarak görülen fauna türleri; büyük akşamcı yarasa (*Nyctalus lasiopterus*), büyük kulaklı yarasa (*Myotis bechsteinii*), yer uyuru (*Myomimus roachi*), Avrupa sincabı (*Sciurus vulgaris*), çizgili orman faresi (*Apodemus agrarius*), su samuru (*Lutra lutra*), yaban kedisi (*Felis silvestris*), karaca (*Capreolus capreolus*), yediuyur (*Glis glis*) ve gelengidir (*Spermophilus citellus*). Bunların dışında; yaban domuzu (*Sus scrofa*), yaban tavşanı (*Lepus europaeus*), ağaç sansarı (*Martes martes*), porsuk (*Meles meles*) ve kurt (*Canis lupus*) bölgede görülen memeli türlerindendir (Kırklareli ÇED, 2019).

Kuşlar

Kırklareli ve yakın çevresinde 267 kuş türü gözlemlenmektedir. Bu kuş türleri Türkiye’de görülen kuş türlerinin %44’ünü oluşturmaktadır. Ötücü kuşu (*Cygnus cygnus*), akkuyruklu kartal (*Haliaeetus albicilla*), gri ağaçkakan (*Picus canus*), kara ağaçkakan (*Dryocopus martius*), balıkçıl (*Egretta*), kaz (*Anser anser*), ördek (*Melanitta*), su tavuğu (*Fulica atra*), yağmurcun (*Pluvialis*), kartal türleri (*Aquila*), şahin (*Buteo buteo*), doğan (*Falco*) ve delice (*Circus cyaneus*) bölgede gözlemlenen kuş türlerine örnek verilebilir (Kırklareli ÇED, 2019, Url-3).

Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinin Su Varlıkları

Kırklareli ve Tekirdağ sınırları içerisinde önemli ovaların ve verimli toprakların sulanmasında belirli akarsular büyük önem taşımaktadır (Şekil 1). Bir bölümü Tekirdağ il sınırları içerisinde geçen Ergene Nehri ve Hayrabolu Deresi, Tekirdağ’ın en önemli akarsularıdır (Özkan ve Kubaş, 2008; Karamustafa, 2019). Bunların dışında; Gazioğlu, Hasanağa, Çayırlar ve Ayvalı Deresi, Tekirdağ’ın diğer akarsuları arasında yer almaktadır (Siyavuş, 2015).

Meriç Nehri’nin önemli kolları arasında yer alan Ergene Çayı başta olmak üzere; Teke Dere, Şeytan Dere, Büyük Dere ve Vize Dere ise Kırklareli’nin en önemli akarsularıdır. Toplam uzunluğu 283 km

olan Ergene Nehri, kaynağını Istranca Dağları'ndan alıp, Meriç Nehri'ne ulaşana dek farklı konumlar-
da yer alan akarsuları kendine katarak Meriç Nehri ile birleşip sularını Saros Körfezi'ne dökmektedir.
Bulgaristan-Türkiye sınırını oluşturan Rezve Deresi ise kaynağını Türkiye sınırları içerisindeki Istranca
Dağları'ndan alarak sularını Karadeniz'e dökmektedir (Kırklareli ÇED, 2019). Bu bölgedeki diğer akar-
sular Kazan (56.3 km), Pabuç Dere (55 km), Bulanık Dere (35 km) ve Yavuz Deresi'dir (23.8 km) (Balcı,
2001).

2.1. Korunan Alanlar

Maden ve Petrol Arama Genel Müdürlüğü'nden elde edilen ruhsat verileri korunan alanlara ilişkin
bilgileri de içermektedir (Şekil 2). Bu verilere göre çalışma alanındaki koruma statüleri; tabiat parkı,
tabiatı koruma alanı, milli park, sit alanı gibi statülerden oluşmaktadır.

Çalışma alanında öne çıkan korunan alanlar aşağıdaki şekilde detaylandırılabilir;

2.1.1. Tabiat Parkı

Tekirdağ-Kırklareli ve çevresinde; Çamlıköy (Kastro), Kartaltepe ve Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı bulunmaktadır.

Çamlıköy Tabiat Parkı, Karadeniz kıyısında Kiyıköy'de bulunan 45.1 hektarlık alana sahip bir tabiat parkıdır. Deniz ve orman peyzajının bir arada bulunması bu parkın önemini artırmaktadır. Bitki örtüsü çeşitliliği bakımından; sapsız meşe (*Quercus patraea*), Macar meşesi (*Quercus frainetto*), adi gürgen (*Carpinus betulus*), dişbudak (*Fraxinus excelsior*) ve kızılgağaç (*Alnus glutinosa*) türleri tabiat parkında yayılış gösteren türler arasında yer almaktadır (Altınçekiç, 1996). Kumul nakılı (*Silene thymifolia*) ve Kilyos düğmesi (*Centaurea kilaea*) ise alanda görülen endemik türlerdendir (Url-5). Yeşilbaş (*Anas platyrhynchos*), bildircin (*Coturnix coturnix*), çulluk (*Scolopax rusticola*), üveyik (*Streptopelia turtur*) ve karabatak (*Phalacrocorax carbo*) parkta görülen kuş türleri; tilki (*Vulpes vulpes*), gelincik (*Mustela nivalis*), ağaç sansarı (*Martes martes*), porsuk (*Meles meles*), kurt (*Canis lupus*) ve çakal (*Canis aureus*) ise parkta görülen memeli türleri arasında yer almaktadır (Url-4).

Kartaltepe Tabiat Parkı, 254 hektarlık bir alana sahiptir. Ganos Dağları sınırları içerisinde bulunan parkta özellikle yamaç paraşütü gibi ekstrem sporlar yapılmaktadır (Url-6). Tabiat parkı içerisindeki hakim bitki örtüsünü saplı meşe (*Quercus robur*), katran ardıcı (*Juniperus oxycedrus*), gürgen (*Carpinus betulus*) ve doğu kayını (*Fagus orientalis*) oluşturmaktadır. Bunların yanında; Girit ladeni (*Cistus creticus*), kuşburnu (*Fructus rosa canina*), ardıç (*Juniperus communis*) ve adi süpürge çalısı (*Calluna vulgaris*) bölgede görülen türler arasındadır. Yine tilki (*Vulpes vulpes*), porsuk (*Meles meles*), tavşan (*Lepus europaeus*) ve orman yediuyuru (*Dryomys nitedula*) parkta yoğun olarak görülen türler arasındadır (Url-6).

Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı, 2011 yılında tescillenmiştir. Hakim bitki örtüsünü meşe (*Quercus rubra*, *Quercus pedunculiflora*) türleri oluşturmaktadır. Parkta yaygın olarak *Sciurus vulgaris* ve *Spermophilus citellus* gibi sincap türleri ile bayağı alakarga (*Garrulus glandarius*), Avrupa saksağanı (*Pica pica*), sarı gagalı dağ kargası (*Pyrrhocorax graculus*), sıgırcık (*Sturnus vulgaris*), bayağı serçe (*Passer domesticus*) gibi kuş türleri gözlemlenmektedir (Url-7).

2.1.2. Tabiatı Koruma Alanı

Kırklareli-Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, 1994 yılında tescillenmiş olup Kırklareli'nin Vize ilçesinde Karadeniz kıyılarında yer almaktadır. Bölgedeki (Trakya) tek doğal karaçam (*Pinus nigra*) orman ekosistemine sahip olmasının yanı sıra alanda; meşe (*Quercus*), gürgen (*Carpinus betulus*),

kayın (*Fagus orientalis*), akçaağaç (*Acer platanoides*), ıhlamur (*Tilia tomentosa*) ve sapsız meşe (*Quercus patraeo*) gibi ağaç türleri de görülmektedir (Kırklareli ÇED, 2019). Alan; karaca (*Capreolus capreolus*), yaban domuzu (*Sus scrofa*), kurt (*Canis lupus*), çakal (*Canis aureus*), sansar (*Martes martes*), tilki (*Vulpes vulpes*) ve Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemli bir yaşam alanı sunmaktadır (Erdoğan, 2003; Ünal vd., 2012, Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müd. 2012; Ünal vd., 2012).

2.1.3. Milli Park

İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı, 2007 yılında Türkiye'nin 39. Milli parkı olarak tescillenmiştir. Türkiye'nin nadir görülen longoz² sahalarından biridir. Longoz alanının oluşmasında sel karakterli akarsuların taşımış olduğu sular büyük bir rol oynamaktadır. Milli park güney ve kuzey olmak üzere iki farklı bölümden oluşmaktadır. Kuzeyinde Erikli Gölü ve çevresinde yer alan sulak alanlar bulunurken, güneyinde Saka, Deniz, Hamam, Pedina ve Mert Gölü'nün yer aldığı sulak alanlar ve longoz ormanları yer almaktadır (Url-8). Milli park sınırları içerisinde; Mert Gölü, Erikli Gölü, Saka Gölü, Hamam Gölü ve Pedina Gölü bulunmaktadır (Eröz ve Aslan, 2017) Bu göller, hem ekosistem hem de sahip olduğu kendine özgü sucul bitki türleri bakımından büyük öneme sahiptir (Kırklareli ÇED, 2019). Longoz (subasar) ormanlarının habitatları arasında karışık orman ağaçlarından dişbudak (*Fraxinus excelsior*), kayın (*Fagus orientalis*), saplı meşe (*Quercus robur*), sapsız meşe (*Quercus patraea*), ova akçaağacı (*Acer campestre*), çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*), üvez (*Sorbus aucuparia*), ıhlamur (*Tilia tomentosa*), kızılğaç (*Alnus glutinosa*), mürver (*Sambucus nigra*), kıvılcık (*Cornus mas*), karaağaç (*Ulmus minor*) ve gürgen (*Carpinus betulus*) gibi ağaçlar yer almaktadır.

Kıyı kumulları, longoz ormanları ile birlikte İğneada'nın en hassas ekosistemlerini oluşturmaktadır. Kıyı kumullarında 46 bitki türü tespit edilmiştir. Bu bitkilerden; Karadeniz salkımı (*Silene sangaria*), Kilyos peygamber çiçeği (*Centaurea kilaea*), kıyı kerevizi (*Peucedanum obtusifolium*) ile sahil sıgırkuyruğu (*Verbascum thapsus*) endemik türlerdir ve Avrupa'da yalnızca Trakya'nın Karadeniz sahillerinde görülmektedir. Alanda yayılış gösteren; kum incisi (*Aurinia uechtritiziana*), peygamber çiçeği (*Centaurea obtusifolia*), akyumak (*Crambe orientalis*) ve kum zambağı (*Pancratium maritimum*) ise Bern Sözleşmesi ile koruma altına alınmıştır (Ünal vd., 2012) (Url-8).

Türkiye'nin kuş varlığını oluşturan 454 kuş türünün yaklaşık yarısı yıl içinde İğneada'da görülebilmektedir. Milli park, çok sayıda su kuşu ve yırtıcı kuşun, özellikle de leyleklerin sonbahar göçünde geçiş yoludur. Alanda görülen 9 kuş türü İğneada ekosistemi için gösterge tür³ olarak kabul edilmiştir.

Bu türlerden küçük yeşil ağaçkakan (*Picus canus*) ülkemizde sadece Kuzey Trakya'da yayılış göstermektedir. Cüce karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), akkuyruklu kartal (*Haliaeetus albicilla*) ve küçük

² Longoz(subasar): Çoğunlukla yağış miktarının artmasına bağlı olarak gelişen tabanı sular ile kaplı olan ormanlık alanı ifade etmektedir.

³ Ekolojik toleransı düşük olması nedeniyle çevresel değişimlerden en kolay etkilenen türlere gösterge tür denir.

kerkeniz (*Falco naumanni*) ise Avrupa Kırmızı Listesi'nde nesli tehlike altında olan ve tehlike altına girebilecek türlerdendir (Url-8, Url-9; Tan 2012).

2.1.4. Sit Alanları

Tekirdağ-Kırklareli ve çevresinde, farklı kültür ve medeniyetlerin etkisi altında ortaya çıkmış sit alanları bulunmaktadır. Tarihi ve arkeolojik sit alanlarının yanı sıra birçok doğal sit alanı da bulunmaktadır. Tekirdağ il sınırları içerisinde; Güneşkaya Ergene Vadisi ve Mağarası, Güneşkaya Ergene Vadisi Güngörmez Mağaraları, Veliköy Değirmendere Antik Su Kaynakları ve Kumbağ Dut Limanı tarih öncesi yerleşim birimleri olarak kullanılmasından dolayı hem doğal hem de arkeolojik sit alanı olarak tescillenen alanlardır. Kırklareli'nde ise yine arkeolojik ve doğal sit alanı olarak değerlendirilen I. ve II. Dereceden sit alanları mevcuttur. Özellikle, Istranca Dağları ve yakın çevresinde doğal sit alanları bulunmaktadır. Pedina Gölü I. Derece, Mert Gölü ve çevresi III. Derece, İğneada Erikli Gölü II. Derece, Hamam Gölü I. Derece, Dupnisa Mağarası I. Derece ve Saka Gölü Longoz Ormanları I. Derece sit alanlarına örnek olarak verilebilir (Kırklareli ÇED, 2019).

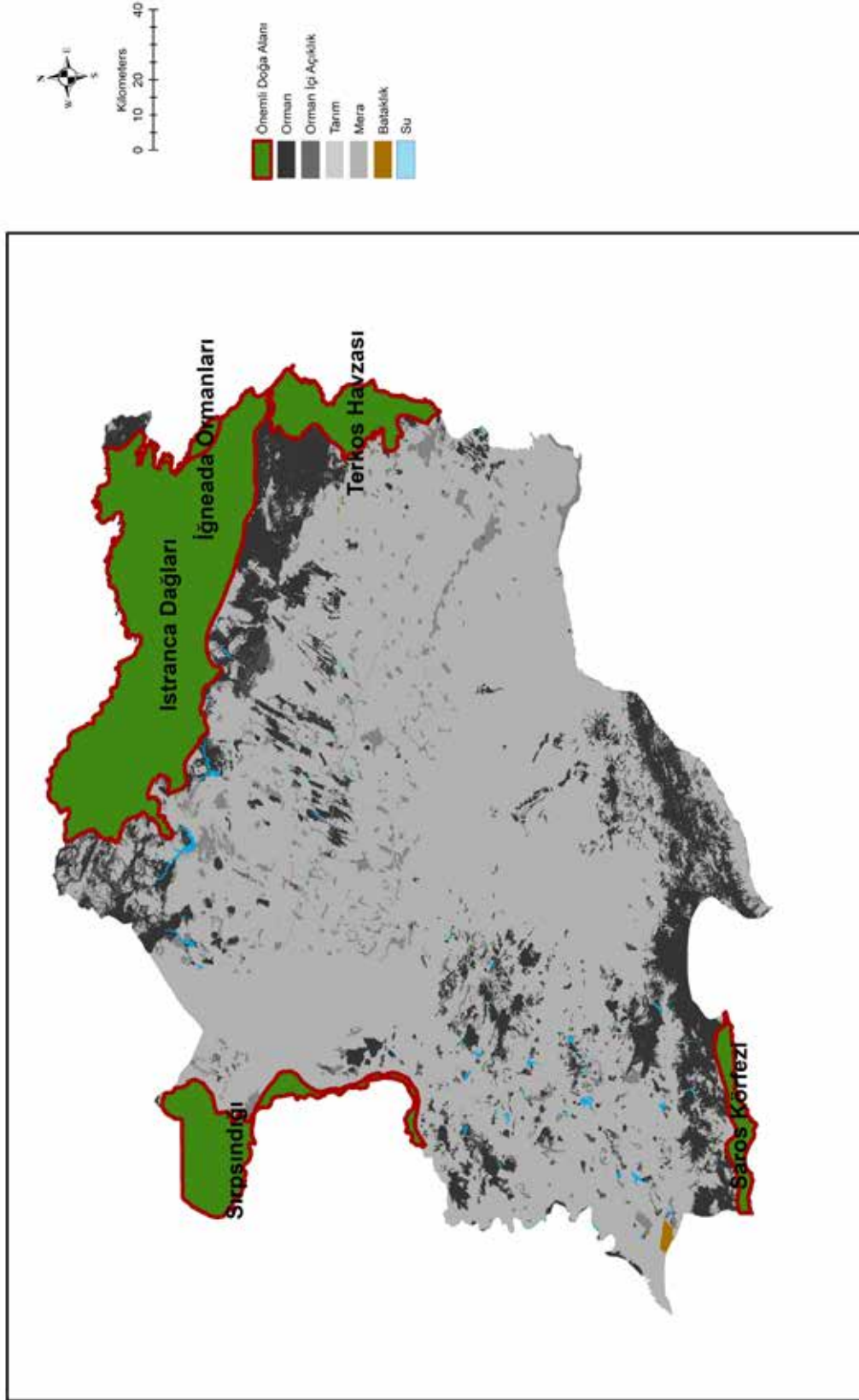
2.1.5. Anıt Ağaç

Tekirdağ-Kırklareli ve çevresinde çok sayıda anıt ağaç bulunmaktadır. Bu anıt ağaçları genel olarak; doğu çınarı (*Platanus orientalis*), meşe (*Quercus*), dut (*Morus*) ve çitlenbik (*Celtis australis*) türleri oluşturmaktadır (Kırklareli-Tekirdağ ÇED, 2019). Tekirdağ'da 31 anıt ağaç bulunmaktadır. Bu ağaçların 29 tanesi doğu çınarı (*Platanus orientalis*) türündedir ve yaşları 94 ile 719 arasında değişmektedir. İldeki diğer anıt ağaçlar çitlenbik (*Celtis australis*) türünde olup 69 ve 229 yaşlarındadır. Kırklareli'nde ise 8 anıt ağaç bulunmaktadır. Bu ağaçların 2 tanesi meşe (*Quercus*) türündedir ve yaşlarının 110 ile 160 arasında olduğu tahmin edilmektedir. İldeki diğer anıt ağaçlar; 300-350 yaşlarında sapsız meşe (*Quercus robur*), 300-350 yaşlarında saçlı meşe (*Quercus cerris*), 750-800 yaşlarında doğu çınarı (*Platanus orientalis*), 75-100 yaşlarında çitlenbik (*Celtis australis*), 110-120 yaşlarında armut (*Pyrus communis*) ve 140-170 yaşlarındaki duttur (*Morus*).

2.2 Önemli Doğa Alanları

Canlı tür çeşitliliği ve ekosistem özelliklerini bir arada değerlendirerek önemli alanları belirleyen başka bir koruma yaklaşımı da "Önemli Doğa Alanları"dır (ÖDA). ÖDA kavramı "biyolojik çeşitlilik, dar yayılışlı biyolojik çeşitlilik, ekolojik bütünlük, biyolojik süreçler ve sayısal analizler aracılığıyla eşsizlik ve benzersizlik" olarak ifade edilmektedir (Eken vd., 2006). ÖDA, hassas ve benzersiz doğal alanları belirlemek üzere kullanılan bir önceliklendirme yaklaşımıdır. Bunun için başta nesli tehlike altında olan ve/veya kısıtlı bir coğrafi yayılışa sahip canlı türleri başta olmak üzere bir dizi ekolojik gösterge kullanılmaktadır⁴. ÖDA'ların genel özelliklerinin açıklanmasında çok geniş kapsamlı bir eser olan "Marmara Bölgesi" raporlarından (Eken vd., 2006) faydalanılmıştır. Çalışma alanındaki ÖDA'lar; Istranca Dağları, İğneada Ormanları, Terkos Havzası ve Sirpsındığı'dır (Şekil 3).

⁴ Doğa Derneği <https://www.dogaderneği.org/önemli-doga-alanlari/>

Şekil 3: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi Önemli Doğa Alanları Haritası

Istranca Dağları, Türkiye-Bulgaristan sınırında yer almakta olup Karadeniz kıyısından 1031 m yüksekliğe kadar çıkmaktadır. Yoğun bir orman örtüsünün yer aldığı sahada saçlı meşe (*Quercus cerris*) ve Istranca meşesi (*Quercus hatwissiana*) gibi meşe türleri ile karaçam (*Pinus nigra*), alanın hakim bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Yıldız Dağları olarak da bilinen ÖDA'da Karadeniz iklimi görülür. Boğaziçi kafesotu (*Symphytum pseudobulbosum*) bölgede nesli tehlike altında olan endemik bir türdür. ÖDA sınırları içerisindeki mağaralar çok sayıda yarasa türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu mağaralardan Dupnisa Mağarası sahip olduğu fauna türleri nedeniyle büyük bir öneme sahiptir. Basık burunlu yarasa (*Barbastella barbastellus*), büyükkulaklı yarasa (*Myotis bechsteinii*), uzunayaklı yarasa (*Myotis capaccinii*), kirpikli yarasa (*Myotis emarginatus*), Akdeniz nalburunlu yarasa (*Rhinolophus euryale*) ve Mehelyn nalburunlu yarasa (*Rhinolophus mehelyi*) mağaralarda gözlemlenen yarasa türlerindendir.

İğneada (Longoz) Ormanları: (Bkz. Korunan alanlar)

Terkos Havzası; İstanbul, Tekirdağ ve Kırklareli sınırları içerisinde yer almaktadır. Büyük bir bölümü İstanbul sınırları içerisinde kalan havza, Tekirdağ'da Kiyıköy kıyılarına kadar devam etmekte olup geniş bir orman örtüsüne sahiptir. Havza, 17 bitki taksonu ile ÖDA kriterlerini sağlamakla beraber önemli kuş türlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Pasbaş pakta (*Aythya nyroca*), küçük orman kartalı (*Aquila pomarina*), küçük balaban (*Ixobrychus minutus*), alaca balıkçıl (*Ardeola ralloides*), Sibirya kazı (*Branta ruficollis*), ak kuyruklu kartal (*Haliaeetus albicilla*) ve büyük orman kartalı (*Aquila clanga*) sahada görülen kuş türlerinden bazılarıdır. Su samuru (*Lutra lutra*), yarasa, yaban domuzu (*Sus scrofa*), çakal (*Canis aureus*), kurt (*Canis lupus*), porsuk (*Meles meles*) ve yaban kedisi (*Felis slyvestris*) ise ÖDA'nın memeli türleri arasındadır (Baylan ve Karadeniz, 2006).

Sırpsındığı; 15-270 m yükseltileri arasında; Türkiye, Bulgaristan ve Yunanistan sınırında yer almaktadır. Meriç ve Tunca Nehri, ÖDA sınırlarındaki özellikle galeri ormanları ve taşkın ovaları için büyük önem taşımaktadır. Sırpsındığı, iki tür için ayrıca önemlidir. Bu türler yoz atmaca (*Accipiter brevipes*) ve şah kartalıdır (*Aquila heliaca*). Bunların yanı sıra; fare kuyruklu yediuyur (*Myomimus roachi*), beyazkesicidişli körfare (*Nannospalax leucodon*) ve Avrupa gelengisi (*Spermophilus citellus*) öncelikli korunması gereken türler arasında yer almaktadır. İçsu balıkları açısından da önemli olan bölgede Vimba melanops olarak adlandırılan bir tür içsu balığı nesli tükenme tehlikesi altındadır. ÖDA içerisinde yaşayan kızböceği (*Coenagrion ornatum*) ise bölge için önemli böcek türlerinden biridir.

İğneada Longoz Ormanı, Kırklareli

Mert Gölü, Kırklareli

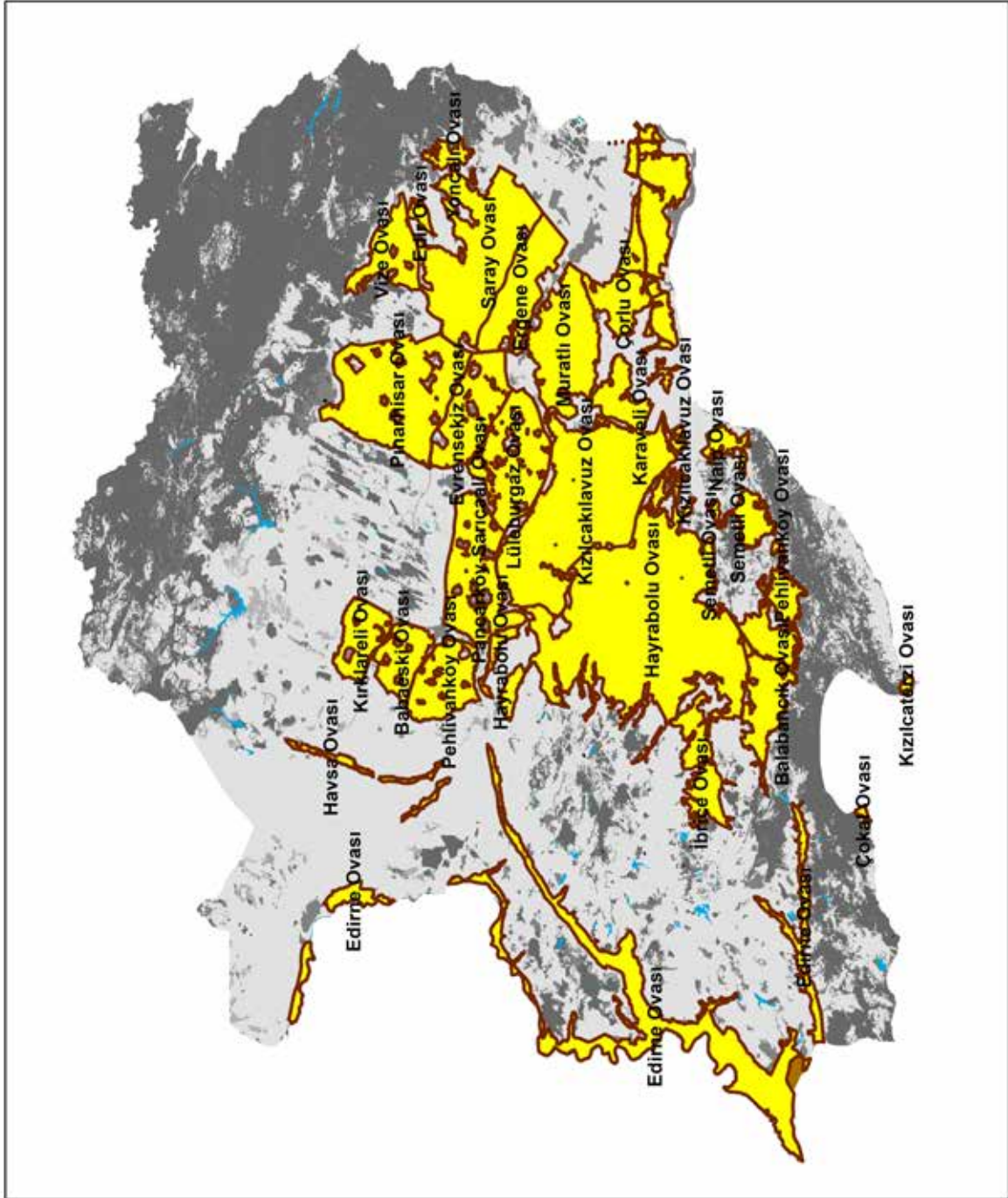
2.3. Tarımsal Değerler

Tekirdağ-Kırklareli ve çevresinde kaynaklarını yüksek dağlık kütlelerden alan akarsular verimli tarım alanlarının meydana gelmesinde önemli bir faktördür. Bu bakımdan eğimin az olduğu alanlarda çok geniş düzlük alanlar ve verimli ovalık alanlar meydana gelmiştir. Bu alanlar neredeyse tüm Trakya yarımadası boyunca yayılış göstermektedir (Şekil 4). Bu ovalardan biri olan Ergene Ovası, Marmara Bölgesi'nin ve Türkiye'nin en önemli ve verimli ovalarının başında gelmektedir. Ova, Istranca Dağları'ndan ve yüksek dağlık kütlelerden doğan akarsuların ve mevsimlik akarsuların taşımış olduğu alüvyonların eğimin az olduğu noktalarda birikmesiyle oluşmuştur. Ovada genel olarak çeltik, mısır, ayçiçeği vb. ürünler yetiştirilmektedir. Ergene Ovası dışında Hayrabolu ve Çene Ovaları, Tekirdağ'ın diğer geniş ve bereketli ovalardır (Tarım Raporu, 2019). Ergene Ovası dışında çalışma alanındaki önemli ovalardan bir diğeri de Meriç Ovası'dır. Tunca, Arda ve Meriç Nehri'nin taşkın ovalarından oluşan Meriç Ovası çeltik tarımı ile öne çıkmaktadır. Diğer ovalarda ise Ergene Ovası'nda olduğu gibi bitkisel üretim yapılmaktadır. Tekirdağ il sınırları içerisinde yetiştirilen bitkisel tarla ürünlerinin Türkiye üretimi içindeki payı; %3,76 ile buğday, %17,13 ile ayçiçeği, %0,65 ile arpa, %0,17 ile şekerpancarı ve %31,13 ile kolzadır. İlde ayrıca üzüm, elma, zeyin, armut ve ceviz üretimi de yapılmaktadır.

Kırklareli il sınırları içerisinde yetiştirilen bitkisel tarla ürünlerinin Türkiye üretimi içindeki payı ise %2,27 ile buğday, %10,95 ile ayçiçeği, %0,37 ile arpa, %0,24 ile şekerpancarı ve %12,91 ile kolzadır. Kırklareli'nde üzüm, elma, armut, ceviz ve kiraz, üretimi yapılan meyve türleridir (Kırklareli-Tekirdağ Tarımsal Yatırım Rehberi, 2021).

Coğrafi işaret, tüketiciler için ürünün kaynağını, karakteristik özelliklerini ve ürünün söz konusu karakteristik özellikleri ile coğrafi alan arasındaki bağlantıyı gösteren ve garanti eden kalite işaretidir. Coğrafi işaret tescili ile kalitesi, gelenekselliği, yöreden elde edilen hammaddesi ile yerel niteliklere bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunması sağlanır (Url-10).

Tekirdağ-Kırklareli'nin coğrafi işaret bakımından zengin olması yörenin nadirliğine ilişkin önemli bir ipucu vermektedir. Kırklareli Beyaz Peyniri 2020 yılında, Kırklareli Hardaliyesi 2017 yılında, Kırklareli Kıvırcık Kuzu Eti 2021 yılında ve Kırklareli Meşe Balı 2021 yılında tescillenen coğrafi işaretler arasında yer almaktadır. Tekirdağ'da ise Velimeşe Bozası 2021 yılında, Tekirdağ Peynir Helvası 2020 yılında, Tekirdağ Yapıncak Salamura Asma Yaprağı 2020 yılında, Karacakılavuz Dimi Dokuması 2019 yılında, Malkara Eski Kaşar Peyniri 2017 yılında, Tekirdağ Köftesi 2020 yılında tescillenen coğrafi işaretler arasında yer alan kültürel ve tarih açısından önemli ürünlerdir (Url-11).

Şekil 4: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi Büyük Ovalar Haritası

2.4. Yörenin Kültürel Değerleri

Benzer tarihi geçmişe sahip Tekirdağ ve Kırklareli illeri Türkiye'deki birçok ilde olduğu gibi tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bunların dışında yaklaşık M.Ö. 6000'li yıllara dayanan bir geçmişe sahip Tekirdağ'da tarih öncesine ait yerleşimler de yer almaktadır. Bu yerleşim alanlarının yanında mağaralarda da birtakım yaşam izleri görülmüştür. Bu mağaralar günümüzde doğal sit alanı olarak tescillenmiştir. Tekirdağ'ın Şarköy ilçesinde yer alan ve aynı zamanda sit alanı olan Güngörmez Mağaraları ve Marmara Ereğlisi'nde yer alan Toptepehöyük, bölgede insan yaşamına dair izlerin görüldüğü en eski yerleşim yerlerindendir. Bölge, M.Ö. dönemlerde Grek egemenliğinin, 14. yüzyılın başlarına kadar ise Roma İmparatorluğu'nun etkisi altında kalmıştır (Url-12, Url-13). Kırklareli'nin de M.Ö 6000'li yıllara kadar uzanan bir geçmişi bulunmaktadır. İl, başta Roma ve Bizans olmak üzere birçok farklı medeniyetin hakimiyeti altına girmiştir. Bu bakımdan Kırklareli; Persler, Makedonlar, Keltler ve ardından Roma, Bizans, Osmanlı ve Türk egemenliği gibi farklı millet ve devletler tarafından yönetilmiştir. Sahip olunan kültürel değerler ışığında Tekirdağ ve Kırklareli topraklarında yer alan arkeolojik ve tarihi sit alanlarının yanı sıra doğal sit alanları, bölgenin tarihine ışık tutmaktadır. Aynı zamanda bu değerler illere büyük bir çekicilik katmakta ve birçok noktada turizm açısından büyük bir kitleyi çekmektedir. Her iki ilde de tarihi çeşmeler, tabyalar, camiler, tümülüs ve dolmenler, kaleler, manastır vb. birçok çeşitli kültürel ve tarihi önemli değerler bulunmaktadır. Vize Kalesi, Pınarhisar Kalesi, Kiyıköy Kalesi, Monopetra Kayalıkları, Kiyıköy Mağarası, Yenisu Mağarası, Vize Küçük Ayasofya, Kiyıköy ve Ayanikola Manastırı Kırklareli sınırları içerisinde bulunan önemli tarihi alanların başında gelirken; Hora Feneri, Eski Cami ve Çorlu Kalesi de Tekirdağ'ın önde gelen tarihi alanlardır.

Aya Nikola Manastırı, Kırklareli

3. TEKİRDAĞ-KIRKLARELİ VE ÇEVRESİNDE MADENCİLİK

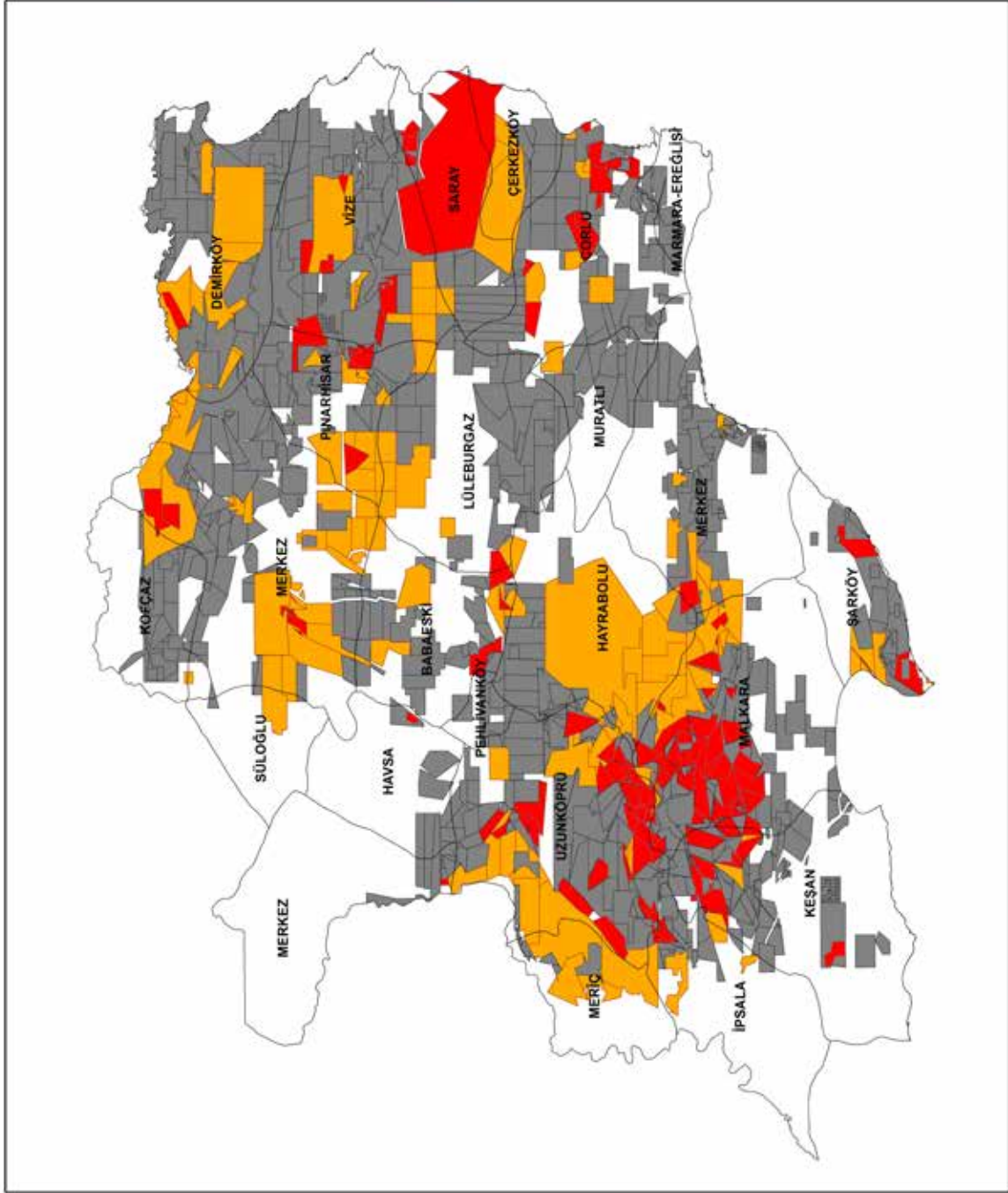
3.1. Maden Ruhsatları ve Ruhsatlandırma Süreci

Bu çalışmada maden ruhsatları iki kategoride gruplandırılmıştır. İhale Ruhsatları; sınırları koordinatlarla belirlenmiş ancak henüz herhangi bir şirkete ya da kuruluşa (örneğin Türkiye Kömür İşletmeleri) ruhsat hakları tahsis edilmemiş ruhsatlardır. Aktif Ruhsatlar; sınırları koordinatlar ile belirlenmiş ve bir şirkete ya da bir kuruluşa ihale edilerek hakları bu şirket ya da kuruluşlara tahsis edilmiş ruhsatlardır.

Aktif ruhsatlar da kendi içinde iki safhadan oluşmaktadır: Arama ve İşletme Safhaları. Bir şirket ya da kurumun maden arama faaliyetleri yürütebilmesi için ruhsatının arama, işletme faaliyetlerini yürütebilmesi için ise işletme safhasında olması gerekmektedir. Genel olarak ruhsatların tümüne potansiyel maden alanı olarak bakılabilir. İhale ruhsat alanı, ihale sürecinin ardından bir şirket/kuruma tahsis edilir. Şirket, haklarına sahip olduğu ruhsat ile madenin fizibilitesini yapar. Maden şirketi ruhsat alanının madencilik açısından elverişli olduğunu tespit ettikten sonra ruhsat safhasını aramadan işletme ruhsatına çevirir ve böylece başvuru sürecine başlar. Şirket, işletme ruhsatı için gereken evrak işlemlerinin tamamlanmasının ardından Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) kararı, Gayri Sıhhi Müessese (GSM) izni, arazi kullanım izinleri (tarım alanları için toprak koruma kurulu kararı, orman alanları için OGM kararı vb.) ve işletme izni gibi izin süreçlerini tamamlayıp madeni işletmeye açar.

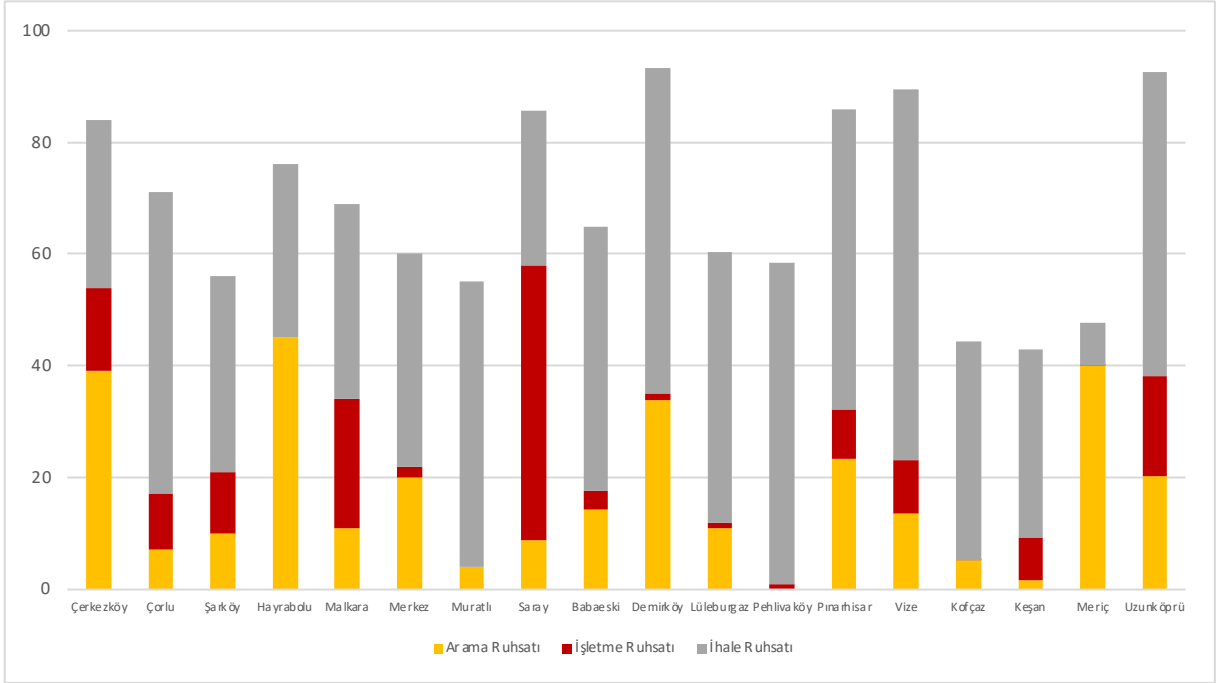
3.2. Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde Maden Ruhsatları

MAPEG'e göre çalışma alanında bulunan IV. Grup madenlere ilişkin ruhsat alanı toplamı 1.205,313 hektardır. Alan ihale, arama ve işletme safhalarındaki 1706 ruhsata bölünmüştür. Çalışma alanının %65'i madenlere ruhsatlıdır (Şekil 5).

Şekil 5: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Dağılışı Haritası

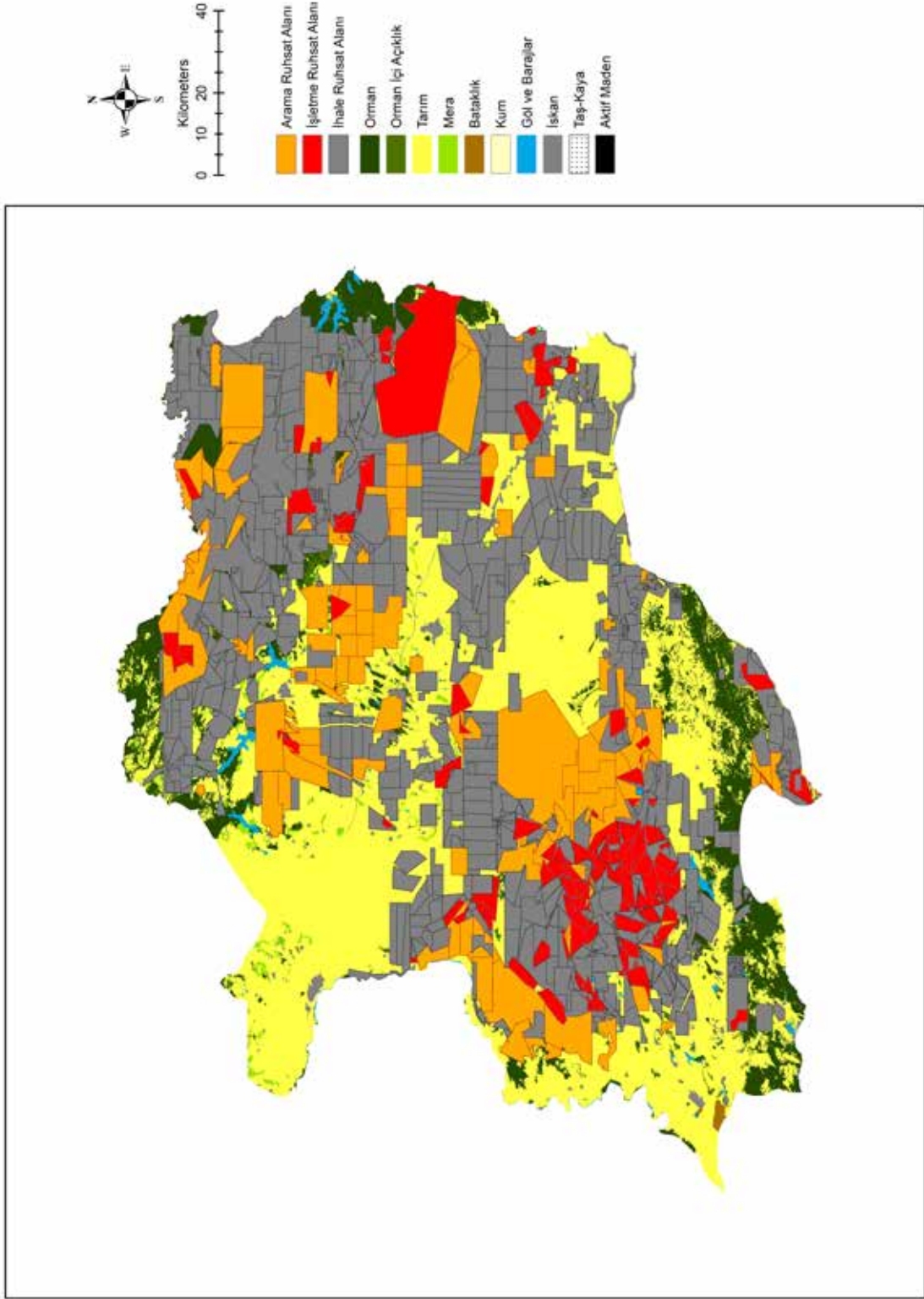
Tekirdağ'da maden ruhsat alanlarının ilçe bazlı dağılışı Şekil 6'da verilmiştir. Maden ruhsat alanlarının en yoğun olduğu ilçeler; Demirköy ve Uzunköprü (%90), Vize (%90), Saray (%86), Pınarhisar (%86), Çerkezköy (%84), Hayrabolu (%76), Çorlu (%71) ve Malkara (%69) ilçeleridir. Bu ilçelerde ruhsatlılık oranları %69-%90 arasında değişir. Kırklareli'nde maden ruhsat alanlarının en yoğun olduğu ilçeler şöyledir: Babaeski (%65), Lüleburgaz (%60), Merkez (%60), Pehlivan köy (%58), Şarköy (%56) ve Muratlı (%55) ise ruhsatlılık oranlarının %50'den fazla olduğu ilçelerdir (Şekil 6).

Şekil 6: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresi IV. Grup Maden Ruhsatlarının İlçe Alanlarına Yüzde Dağılışı

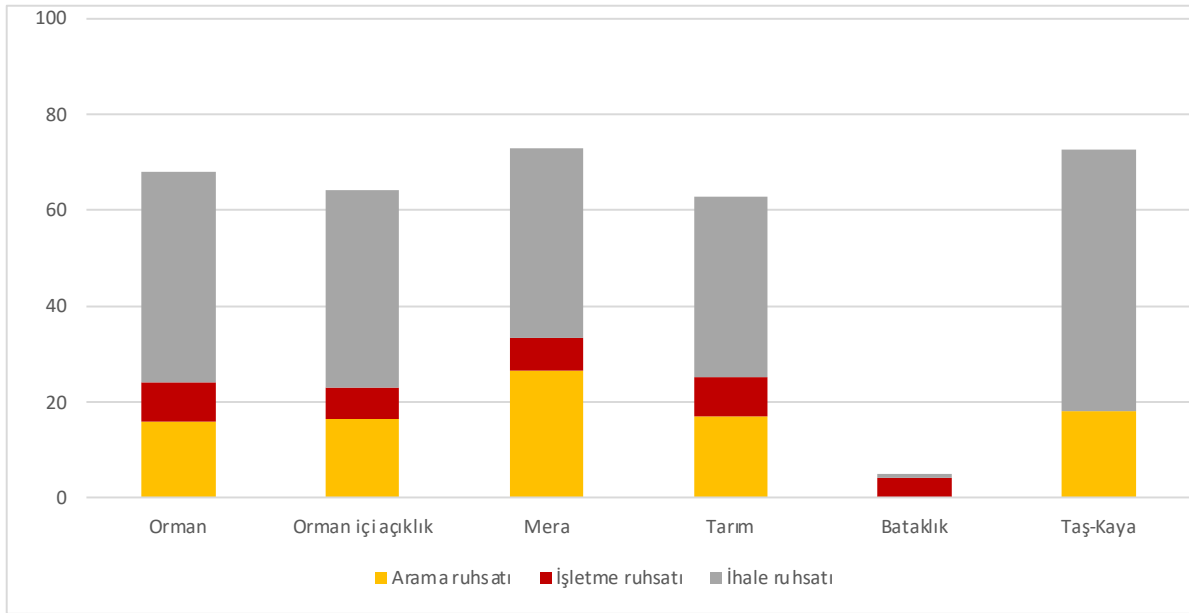
3.2.1. Ormanlar ve Maden Ruhsatları

MAPEG'den elde edilen verilere göre, çalışma alanı sınırları içerisindeki orman alanlarının %68'i madenler için ruhsatlandırılmıştır (Şekil 7).

Şekil 7: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsatlarının Temel Arazi Kullanım Sınıflarına Göre Dağılışı Haritası

Orman alanlarının %44'ü ihale, %16'sı arama, %8'i işletme safhasındaki maden ruhsatları ile ruhsatlandırılmıştır (Şekil 7-8).

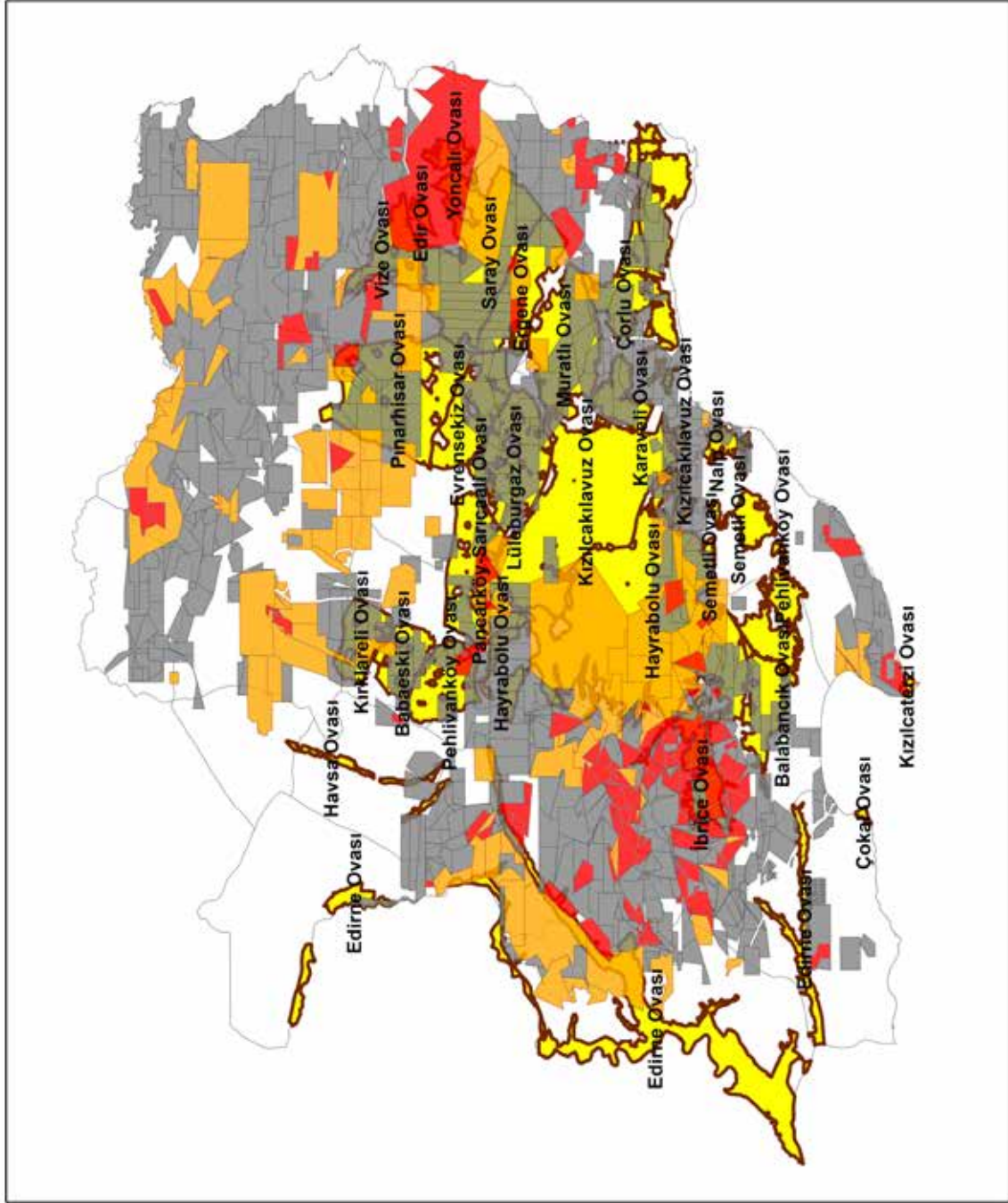
Şekil 8: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Temel Arazi Kullanım Sınıflarına Yüzde Dağılışı

Orman alanlarının içinde yer alan ve orman içi açıklık olarak tanımlanan alanların ise %64'ü madenlere ruhsatlıdır. Bu alanlardaki ruhsatların %41'i ihale, %16'sı arama ve %7'si işletme ruhsat safhasındaki madenlere ruhsatlıdır.

3.2.2. Tarımsal Üretim ve Maden Ruhsat Alanları

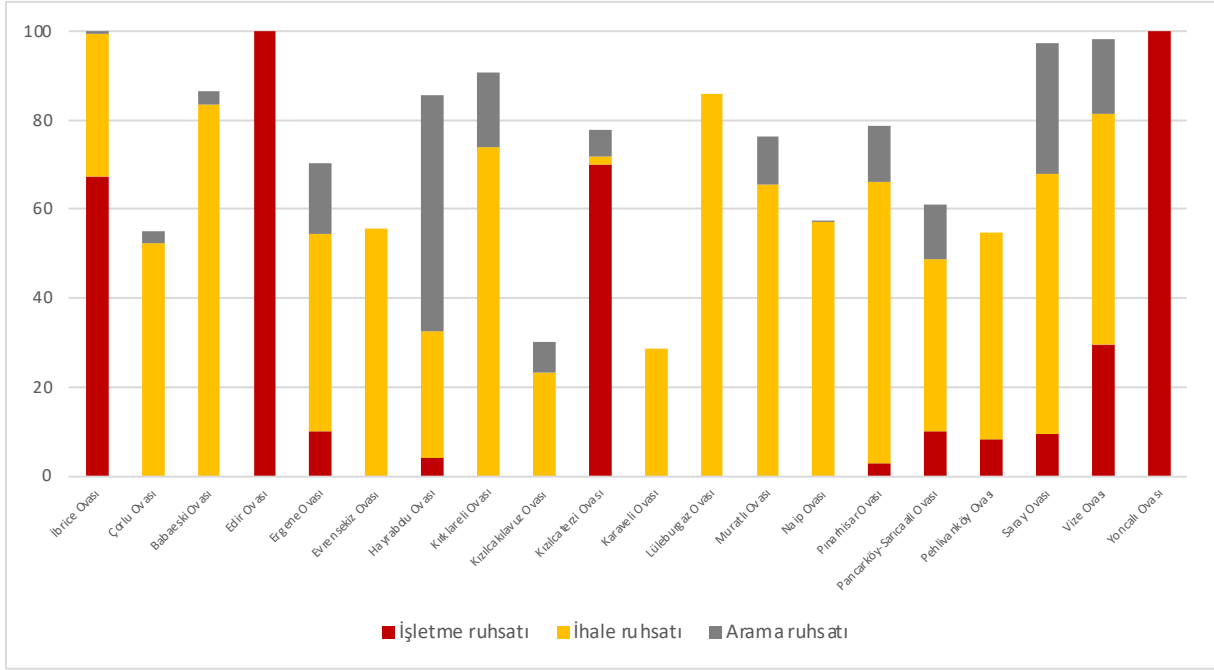
Arazi kullanım niteliğine göre çalışma alanında tarım alanlarının % 63'ü madenlere ruhsatlıdır. Bölgenin Türkiye için tarım ve hayvancılık merkezi olduğu düşünüldüğünde ruhsatlılık oranının tarımsal üretim için vahim bir noktada olduğunu söylenebilir. Ruhsat alanlarının ise %38'inin ihale, 17'sinin arama, %8'inin işletme ruhsat aşamasında olduğu görülmektedir (Şekil 8). Çalışma alanındaki meraların ise %73'ü madenlere ruhsatlıdır. Meraların %40'ı ihale, %27'si arama ve %7'si işletme ruhsat alandaki madenlere ruhsatlıdır (Şekil 9).

Çalışma alanı içinde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile koruma altına alınan büyük ovalar da bulunmaktadır. Çalışma alanındaki büyük ovaların %78'i madenlere ruhsatlıdır (Şekil 9-10).

Şekil 9: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Büyük Ovalara Dağılışı Haritası

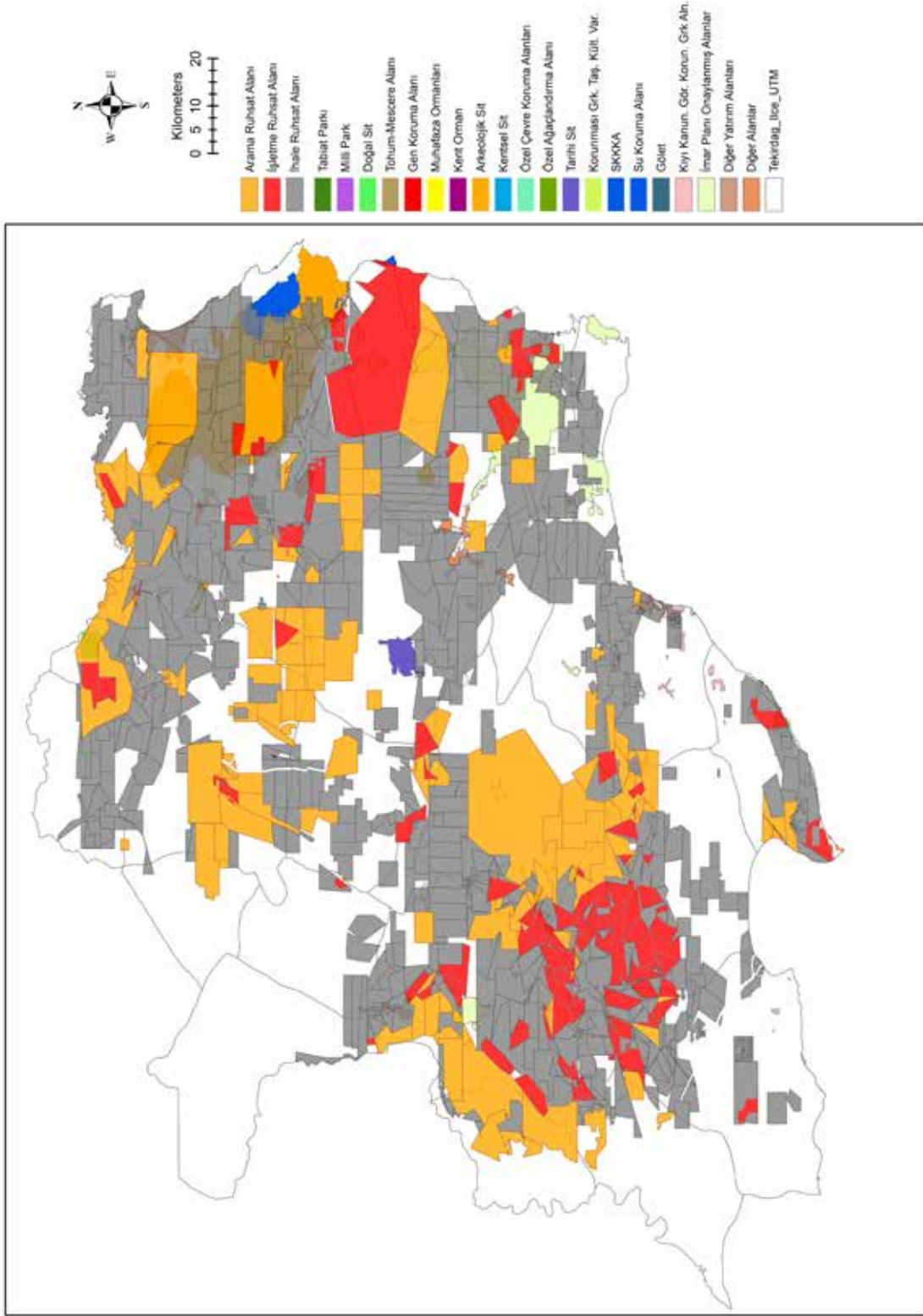
Büyük ovalar daha yakından incelediğinde bazı ovalardaki ruhsatlılık oranlarının %100'lere ulaştığı görülmektedir. Bu ovalar; İbrice, Yoncalı ve Edir Ovaları'dır. Vize (%98), Saray (%97), Kırklareli (%91), Babaeski (%87), Haybolu Ovası (%86), Lüleburgaz (%86), Pınarhisar (%79), Kızılcaerzi (%78), Muratlı (%76) ve Ergene (%70) ovaları ruhsatlılık oranlarının %70'in üzerinde olduğu ovalardır (Şekil 10).

Şekil 10: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Büyük Ovalara Yüzde Dağılışı

3.2.3. Doğa Koruma Alanları ve Maden Ruhsat Alanları

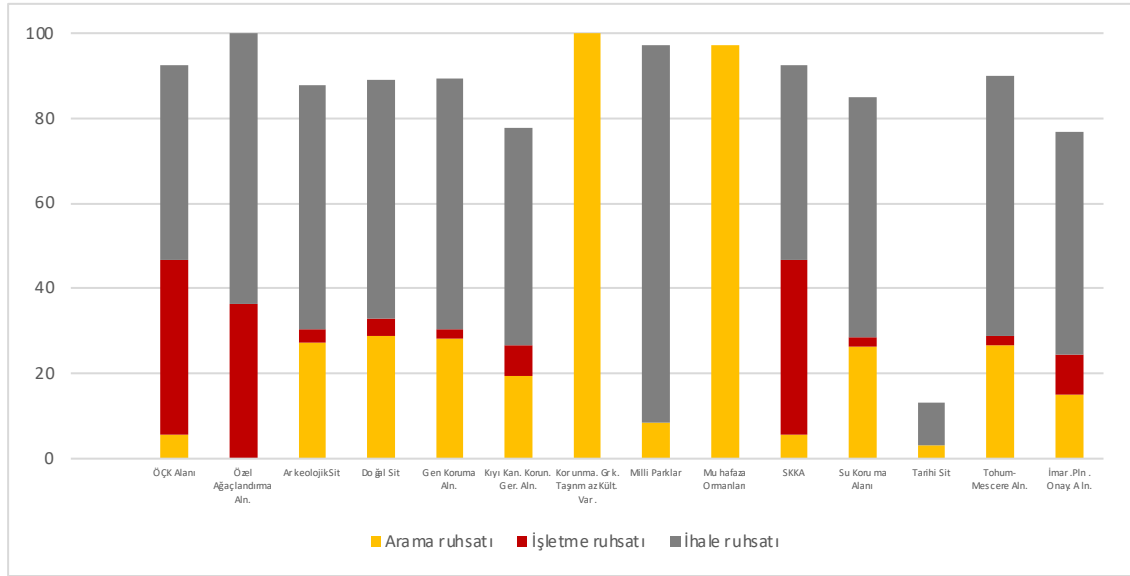
Tekirdağ ve Kırklareli illeri, doğası ve kültürel geçmişi ile zengin coğrafyalardır. Her iki ilin nadir doğal ve kültürel çeşitlilikler etrafında şekillenmiş koruma alanları, maden ruhsatları ilişkileri ile değerlendirilerek Şekil 11'de verilmiştir.

Şekil 11: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Koruma Alanlarına Dağılışı Haritası

Gen koruma alanı, kent ormanı, muhafaza ormanları, tohum meşcere alanı, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, milli park, özel çevre koruma bölgesi ve doğal sit gibi farklı koruma statüleriyle korunan alanların %83'ü IV. Grup madenlere ruhsatlandırılmıştır. Bu alanların %55'i ihale, %22'si arama ve %6'sı işletme aşamasındaki madenlere ruhsatlandırılmıştır (Şekil 11).

Korunan alanlar içinde madencilik faaliyetleri açısından en dikkat çekici alanların başında; özel ağaçlandırma alanı (%100), milli parklar (%97) ve muhafaza ormanları (%97) gelmektedir (Şekil 11-12).

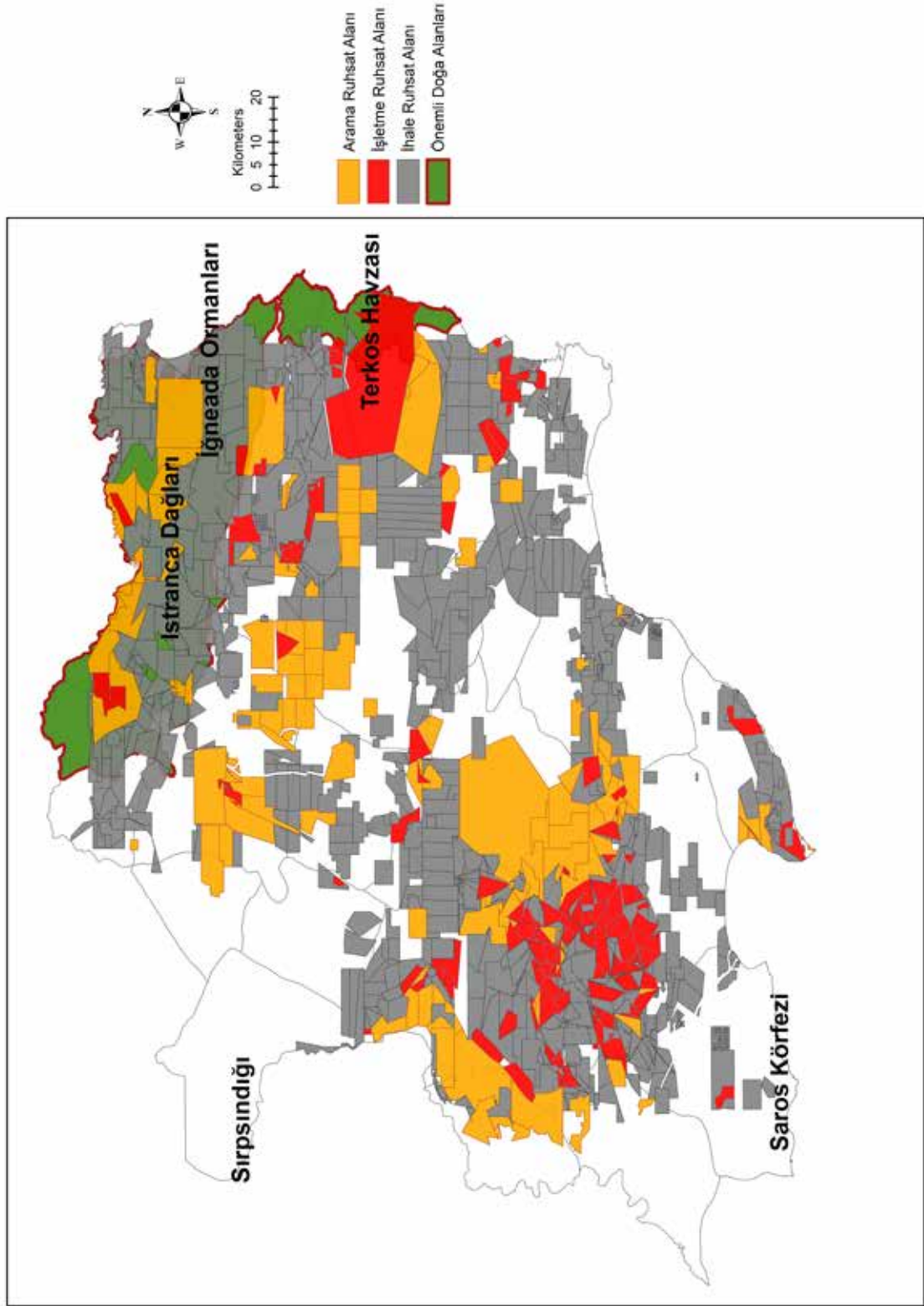

Şekil 12: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Koruma Alanlarına Yüzde Dağılışı

3.2.4. Önemli Doğa Alanları (ÖDA) ve Maden Ruhsat Alanları

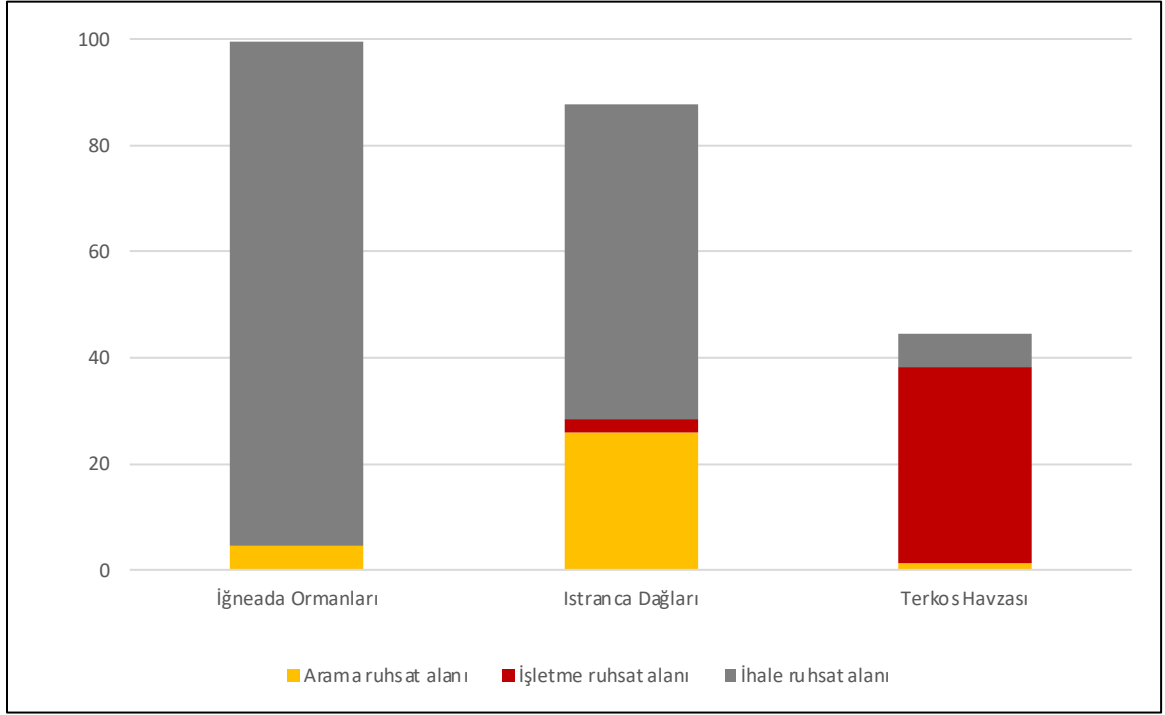
Çalışma alanında Türkiye ve aynı zamanda dünya ekosistemi için büyük önem taşıyan endemizm, flora ve fauna çeşitliliğinde rol oynayan önemli ÖDA'lar bulunmaktadır. Bu ÖDA'lar; İğneada Ormanları, Istranca Dağları ve Terkos Havzası'dır.

Tekirdağ-Kırklareli ÖDA'larının %78'i madenlere ruhsatlıdır. Ruhsatlı alanlar yakından incelendiğinde ÖDA'ların %48'inin ihale, %20'sinin arama ve %10'unun işletme ruhsat alanındaki madenlere ruhsatlı olduğu görülmektedir (Şekil 13-14).

Şekil 13: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Önemli Doğa Alanlarına Dağılışı Haritası

ÖDA'lar alan bazında incelediğinde, İğneada Longoz Ormanları'nın tamamının madenlere ruhsatlı olduğu görülmektedir. Bu oran Istranca Dağları'nda %88, Terkos Havzası'nda %45'tir.

Şekil 14: Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde IV. Grup Maden Ruhsat Alanlarının Önemli Doğa Alanlarına Yüzde Dağılışı

3.2.5. Tarihi ve Kültürel Varlıklar ve Maden Ruhsat Alanları

Tekirdağ-Kırklareli illerinin arkeolojik sit alanları, tarihi yapıları tarihi ve kültürel zenginliğinin önemli bir göstergesidir. MAPEG'den elde edilen verilere göre arkeolojik sit alanlarının %77'si madenlere ruhsatlıdır. Ruhsatların %72'si ihale, %5'i işletme safhasındaki maden ruhsatlarından oluşmaktadır (Şekil 12).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Maden Kanunu'nda bugüne kadar yapılan değişiklikler bizi neredeyse her karışı madenler için ruhsatlandırılmış Tekirdağ-Kırklareli illeri ile karşı karşıya bırakmıştır. Milyonlarca yılda oluşmuş doğal varlıklar ve binlerce yıllık kültür raporda gösterilen madencilik ruhsatlarının faaliyete geçmesiyle yok olacaktır.

Dünyada ve Türkiye’de etkisini şiddetiyle gösteren iklim değişikliği tüm gerçekliğiyle yaşanırken, başta doğal varlıkları koruma olmak üzere iklim değişikliğiyle mücadelede somut adımlar atmak insanlık olarak ortak görevimizdir. Dünyada iddialı iklim hedeflerine ulaşmak için enerjide kömürün geride bırakıldığı bir döneme girilmiştir. Hem kömürün fosil yakıtlar içinde karbon yoğunluğu en fazla olan yakıt olması nedeniyle hem de teknolojik gelişmeler sayesinde, kömürden çıkış, emisyonların azaltılması için en kolay seçenek olarak görülmektedir. Kömür emisyonlarının çoğu elektrik sektöründen kaynaklanmaktadır ve elektrik üretiminde kömürün yerini alabilecek temiz seçeneklere uygun maliyetlerle erişilebilmektedir. Bölgede yapılan termik santral ve kömür madeni yatırımlarının iklim değişikliği ile mücadelenin gerçekliğine aykırı olduğu gözler önündedir.

Tüm bu gelişmeler ile birlikte Tekirdağ-Kırklareli ve Çevresinde Madencilik Raporu’nun ortaya koyduğu sonuçlar, acilen hayata geçirilmesi gereken bir dizi karara ve uygulamaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Türkiye genelinde ekolojik temelli, bütüncül, tarımsal üretimi önceliklendiren arazi kullanım planlamasına ve koruma yaklaşımına ihtiyaç duyulmaktadır. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu arazi kullanım planlarının hazırlanması konusunda gerekli hükümleri içerse de, kanunun yasa olduğu 2005 yılından bu yana bu konuda maalesef önemli bir ilerleme kaydedilememiştir.

Yine raporun sonuçları, yüksek ruhsatlılık oranlarına karşı, doğa koruma alanlarından önemli doğa alanlarına, tarım alanlarından meralara, ekolojik, kültürel ve ekonomik değere sahip alanları madencilik uygulamalarına kapatan bir kanuna ihtiyaç olduğunu da göstermektedir. Yaşam alanlarımıza, insan ve doğa sağlığına geri dönüşü olmayan zararlar veren, bölgenin su varlıklarını tehdit eden başta kömür madenciliği olmak üzere madencilik faaliyetlerinden Tekirdağ ve Kırklareli illerini korumak için madencilik faaliyetlerine tamamen kapalı koruma statülerine ihtiyaç duyulmaktadır.

5. TANIMLAR (AÇIKLAMALAR)

Aktif Ruhsat Alanı: Herhangi bir kamu kurumuna, yerel yönetime ya da bir özel şirkete tahsis edilmiş ruhsat alanı.

Arama Safhası: Arama ruhsatının düzenlenmesinden başlayarak maden kaynağının tespiti ve ekonomik olarak işletilebilirliğinin belirlendiği, maden gruplarına göre ön, genel ve/veya detay arama ile uygun bulunması halinde fizibilite dönemlerinden oluşan dönem.

İşletme Safhası: İşletme ruhsatının düzenlenmesinden başlayarak ruhsat hukukunun herhangi bir nedenle hükümden düşmesine kadar madencilik faaliyetlerinin yapıldığı dönem.

İhale Ruhsat Alanı: Henüz herhangi bir kamu kurumuna, yerel yönetime ya da özel bir şirkete tahsis edilmemiş, ihale döneminde tahsis edilecek ruhsat alanı.

Boş Alan: Herhangi bir aktif ya da ihale ruhsat alanında olmayan alan.

IV. Grup Maden:

a) Endüstriyel hammaddeler; kaolen, dikit, nakrit, halloysit, endellit, anaksit, bentonit, montmorillonit (%50'den fazla montmorillonit minerali), baydilit, nontronit, saponit, hektorit, illit (%50'den fazla illit minerali), vermikülit, allofan, imalogit, klorit, sepiyolit, paligorskit (atapuljit), loglinit ve bunların karışımı killer, refrakter killer, şiferton, alçıtaşı (jips, anhidrit), alünit (şap), halit, sodyum, potasyum, lityum, kalsiyum, magnezyum, klor, nitrat, iyot, flor, brom ve diğer tuzlar, bor tuzları (kolemanit, uleksit, borasit, tinkal, pandermite veya bünyesinde en az %10 B₂O₃ içeren diğer bor mineralleri), stronsiyum tuzları (selestin, stronsiyanit), barit, vollastonit, talk, steattit, pirofillit, diatomit, olivin, dunit, sillimanit, andaluzit, dumortierit, disten (kyanit), fosfat, apatit, asbest (amyanit), man-

yezit, huntit, tabii soda mineralleri (trona, nakolit, davsonit), zeolit (%50'den fazla zeolit minerali), pomza, pekştayn, perlit, obsidyen, grafit, kükürt, flüorit, kriyolit, zımpara taşı, korundum, diyasporit, kuvars, kuvarsit ve bileşiminde en az %80 SiO₂ ihtiva eden kuvars kumu, feldispat (feldispat ve feldispatoid grubu mineraller), mika (biyotit, muskovit, serisit, lepidolit, flogopit), nefelinli siyenit, kalsedon (sileks, çört), harzburgit, radyolarit,

b) Enerji hammaddeleri; turba, leonardit, linyit, taşkömürü, antrasit, asfaltit, bitümlü şist, bitümlü şeyl, kokolit-sapropel (Petrol Kanunu hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla),

c) Metalik madenler; altın, gümüş, platin, osmiyum, bakır, kurşun, çinko, demir, pirit, manganez, krom, civa, antimuan, kalay, vanadyum, arsenik, molibden, tungsten (volframit, şelit), kobalt, nikel, kadmiyum, bizmut, titan (ilmenit, rutil), alüminyum (boksit, gipsit, böhmit), nadir toprak elementleri (seryum grubu, yitriyum grubu) ve nadir toprak mineralleri (bastnazit, monazit, ksenotim, serit, oyksenit, samarskit, fergusonit), sezyum, rubidyum, berilyum, indiyum, galyum, talyum, zirkonyum, hafniyum, germanyum, niobyum, tantalyum, selenyum, telluryum, renyum,

d) Uranyum, toryum, radyum gibi elementleri içeren radyoaktif mineraller ve diğer radyoaktif maddeler ⁴

⁴ 3213 Sayılı Maden Kanunu, 1985, Madde 2.

Kaynakça

Akkaya, M., Macit, F. ve Kurtulmuş, Z. (2010). Istranca Dağları ve Dupnisa Mağarası. Kırklareli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kırklareli.

Altınçekiç, H. (1996). Çilingöz Koyu (Trakya) peyzaj planlaması amacına yönelik bitki materyalinin saptanması. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 46(1), 51-82.

Anonim (2009). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı - Plan Analitik Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı. 585 s, http://www.trakyaka.org.tr/uploads/pdf/cev-re_plan.pdf

Balcı, A. (2001). Kırklareli İli'nin Coğrafi Etüdü. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı. İstanbul.

Baylan, E. ve Karadeniz, N. (2006). Terkos Gölü (İstanbul) Örneğinde Doğal ve Kültürel Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Tarım Bilimleri Dergisi, 12(2) 151-161.

Bulut, Ö. (2019). Kırklareli ve İlçelerindeki Tarihi Su Yapıları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Türk ve İslam Sanatları Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya.

Dönmez, Y. (1972). Trakya Bitki Coğrafyasının Ana Hatları. Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi, S:217-234.

Dönmez, Y. (1990). Trakya'nın Bitki Coğrafyası, İ.Ü. Yayınları No:3601, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No:51, s 202,210 İstanbul. (Genişletilmiş II. Baskı)

Eken, G., Bozdoğan, M., İsfendiyaroğlu, S., Kılıç, DT., Lise, Y. (editörler) (2006). Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları. Doğa Derneği. Ankara

Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (Eko) Turizm. Erk Yayınları, 317 s., Ankara.

Eröz, S.S., Aslan, E. (2017). Istranca (Yıldız) Ormanlarının Rekreasyon Potansiyelinin Gülez Metodu İle Değerlendirilmesi. Kesit Akademi Dergisi 3(9):83-107.

Günay, A. (2007). Tekirdağ'ın iklim özellikleri. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fiziki

Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Güngördü, M. (1999) Marmara Bölgesi Bitki Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi, İ.Ü Yayın No: 4176,975-404-536-4.

Kabataş, E., (2020). Kırsal alanlarda ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Pezaj Mimarlığı Anabilim

Karamustafa, M. (2019). Ergene Nehri Havzasında Biyolojik Oksijen İhtiyacının Yapay Sinir Ağları ile Modellenmesi.Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı, Hidrolik Bilim Dalı.

Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2012). <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/belge/1-20930/kirklareli---kasatura-korfezi-tabiati-koruma-alani.html>

Kırklareli Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2020), Kırklareli İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu.

Kızılocak, D. H. (2017). Ganos Dağı (Tekirdağ) Kuş Faunasının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı. Tekirdağ.

Koçer, N. (2019). Kırklareli ilinin su kaynakları potansiyeli ve su tüketimine etki eden faktörler. Yüksek Lisans Tezi. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı. Isparta.

Koçman, A. (1993). Türkiye İklimi, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü.

Özkan, E., Kubaş, A. (2008). Ergene Havzasındaki Kirliliğin Sosyo Ekonomik Etkileri. 5. Dünya Su Forumu Bölgesel Hazırlık Süreci Türkiye Bölgesel Su Toplantıları, Havza Kirliliği Konferansı 26-27 Haziran. İzmirTekirdağ İli Tabiat Turizmi Master Planı (2020-2023)

Özşahin, E. (2015). Landslide Susceptibility Analysis Of Tekirdağ City Using Geographic Information Systems (GIS) And Analytic Hierarchy Process (AHP). Eurasian Academy Of Sciences Social Sciences Journal. 6(1), 50-71

Öztürk, Z. M., Çetinkaya, G., Aydın, S. (2017) Köppen-Geiger iklim sınıflandırmasına göre Türkiye'nin iklim tipleri. *Cografya Dergisi*, 35, 17-27. <https://doi.org/10.26650/JGEOG330955>

Peel, M. C., Finlayson, B. L., & McMahon, T. A. (2007). Updated World map of the Köppen-Geiger climate classification. *Hydrology And Earth System Sciences Discussions*, 4(2), 439-47

Siyavuş, A. E. (2019). Tekirdağ Şehir Coğrafyası (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı.

Tan, Ö. (2012) Kırsal Kalkınmada Turizmin Rolü ve İğneada'nın Turizm Potansiyeli. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14(22): 141-147.

Tarım ve Orman Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi. Kırklareli Tarımsal Yatırım Rehberi (2021).

Tarım ve Orman Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi. Tekirdağ Tarımsal Yatırım Rehberi (2021).

Tekirdağ Tarım ve Orman İl Müdürlüğü (2019). Tarım Raporu.

Tekirdağ Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2020), Tekirdağ İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu. TEMA, (2020). Kaz Dağları Yöresi'nde Madencilik.

Üçtepe, E. (2013). Kırklareli-Lüleburgaz arasındaki orman kalıntıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 21(4),1609-1624.

Ünal, A., Çakır, G., Çakır, A., Çiftçi, G. (2012). Istranca Dağları ve Çevresinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Alternatif Turizm Çeşitlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma II. Ulusal Kırsal Turizm Sempozyumu. Aksaray.

Uraz, T. , (2014). Meriç- Ergene ve Kuzey Marmara Havzaları Master Plan Raporu, Alter Uluslararası Mühendislik ve Müşavirlik Hizmetleri LTD. ŞTİ., 200s, Ankara Dalı. Tekirdağ.

Web Kaynakları

Url-1: <https://www.hurriyet.com.tr/tekirdagda-yaban-hayvanlari-fotokapanla-gorunt-40651669>

Url-2: <https://cites.org/eng/app/appendices.php#hash4>

Url-3: <https://kirkclareli.ktb.gov.tr/TR-93250/kus-gozlemciligi-turizmi.html>

Url-4: <http://camlikoy.tabiat.gov.tr/>

Url-5: <https://www.cerkezkoyekspres.com/haber/TEKiRDAGDA-BiYOcEsiTLiLiK-iZLEME-cALIsMALA-RI-DEVAM-EDiYOR-3845>

Url-6: <http://tekirdagkartaltepe.tabiat.gov.tr/>

Url-7: <http://kavaklimesekorusu.tabiat.gov.tr/>

Url-8: <http://igneada.tabiat.gov.tr/>

Url-9: <https://bolge1.tarimorman.gov.tr/Documents/menu-dosyalar/%C4%B0%C4%9ENEADA%20LONGOZ/men%C3%BC%20%C3%BC%C3%A7erikleri/flora.pdf>

Url-10: <https://ci.turkpatent.gov.tr/sayfa/co%C4%9Fafi-i%C5%9Faret-nedir>

Url-11: <https://www.ci.gov.tr/cografi-isaretler/liste?il=59>

Url-12: <http://www.tekirdag.gov.tr/tekirdag-tarihi>

Url-13: <https://kirkclareli.ktb.gov.tr/TR-64282/tarihce>